

τὸν Κάτωνα, «Χαλεπὸν ἔστι, βεβιωκότα μετ' ἄλλων, ἐν ἄλλοις ἀπολογεῖσθαι.»¹ Γ. ΖΑΧΙΟΣ.

ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΤΗΣ ΓΗΣ

ἐν ἡμέραις ὀγδοήκοντα.

[Μυθιστορία Ἰουλίου Βέρν.—Μετὰφρ. Ἀγγέλου Βλάχου].

Συνίχετα¹ ἰδί σελ. 287.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Κ'.

Ἐρ ᾧ ὁ Φίξ συνάπτει ἀμέσους σχέσεις μετὰ τοῦ Φιλέα Φόγ.

Διαρκούσης τῆς σκηνῆς ταύτης, ἣτις ἔμελλεν ἴσως τοσοῦτον σοβαρῶς νὰ διακινδυνεύσῃ τὸ μέλλον του, ὁ κ. Φόγ, συνοδεύων τὴν κ. Ἀουδά, περιεφέρετο εἰς τὰς ὁδοὺς τῆς ἀγγλικῆς πόλεως. Ἀφοῦ ἡ κ. Ἀουδά ἐδέχθη τὴν προσφορὰν του, προτείναντος νὰ ὀδηγήσῃ αὐτὴν εἰς τὴν Εὐρώπην, ᾧφειλεν οὗτος νὰ σκεφθῇ περὶ τῶν λεπτομερῶς ἀναγκαίων εἰς τοιαύτην μακρὰν ὀδοιπορίαν. Οὐδόλως ἦτο παράδοξον νὰ περιέρχεται τὴν γῆν εἰς ἄγγλος ὡς αὐτός, ἓνα μόνον φέρων ὀδοιπορικὸν σάκκον· γυνὴ ὅμως δὲν ἠδύνατο νὰ ἐπιχειρήσῃ τοιαύτην ὀδοιπορίαν ὑπὸ τοιοῦτους ὄρους, καὶ ἀνάγκη παρίστατο ν' ἀγορασθῶσιν ἐνδύματα καὶ σκευὴ ὀδοιπορικά. Τὴν ἀνάγκην δὲ ταύτην ἐξέπληρωσεν ὁ κ. Φόγ μετὰ τῆς χαρακτηριζούσης αὐτὸν γαλήνης, καὶ πρὸς πάσας τὰς παρατηρήσεις τῆς νεαρᾶς χήρας, ἣν ἔστανε χωρὶς τοσαύτη εὐγένεια, ἀπήντα πάντοτε τυπικῶς καὶ ἀμεταβλήτως:

— Εἶνε χάριν τοῦ ταξειδίου μου καὶ ἐντὸς τοῦ προγράμματός μου.

Τῶν ἀναγκαίων ἀγορῶν γενομένων, ὁ κ. Φόγ καὶ ἡ νεαρὰ γυνὴ ἐπανέκαμψαν εἰς τὸ ξενοδοχεῖον, καὶ ἐγευματίσαν εἰς τὴν κοινὴν τράπεζαν, πολυτελεστάτα παρατεθείσαν. Μετὰ δὲ τοῦτο ἡ κ. Ἀουδά, κεκμηκυῖα, ἀνέβη εἰς τὰ δώματά της, ἀφοῦ πρῶτον ἐσφιγξεν ἀγγλιστὶ τὴν χεῖρα τοῦ ἀταράχου σαιτῆρός της, ὅστις ἐνέκυψε καθ' ὅλην τὴν ἐσπέραν εἰς τὴν ἀναγνώσιν τοῦ Χρόνου καὶ τῶν Εἰκοτογραφικῶν Νέων.

Ἄν ἦτο ἄνθρωπος δεκτικὸς οἰαςδήποτε ἐκπλήξεως, θὰ ἐξέπλησseto βεβαίως μὴ βλέπων ἐμφανιζόμενον τὸν ὑπρέτην του κατὰ τὴν ὥραν τοῦ ὕπνου. Γνωρίζων ὅμως, ὅτι τὸ ἀτμοκίνητον τῆς Ἰοκοχάμας δὲν ἀνεχώρει πρὸ τῆς ἐπαύριον πρωίας, οὐδόλως ἀνησύχησεν. Ἄλλὰ τὴν ἐπαύριον πρωίαν ἐσήμανεν ὁ κ. Φόγ καὶ ὁ Πονηρίδης δὲν ἐφάνη.

Ἄδελγον τί διελογίσθη ὁ ἔντιμος εὐπατριδῆς, μαθὼν ὅτι ὁ ὑπρέτης του δὲν εἶχεν ἐπιστρέψει εἰς τὸ ξενοδοχεῖον. Ἐλαβεν ἀπλῶς τὸν σάκκον του, εἰδοποίησε τὴν κ. Ἀουδά, καὶ ἐμήνυσεν ἐν φορεῖον.

Ἦτο ὀγδοὴ ὥρα τῆς πρωίας, ἣ δὲ πλημμυρίς,

1. Ἀττικὸν Ἡμερολόγιον.

ἦν ἔμελλε νὰ ἐπωφεληθῇ τὸ Καρράτικ, ὅπως διαπλεύσῃ τοὺς πόρους, ἔμελλε νὰ ἐπέλθῃ κατὰ τὰ ὀρισμένα τὴν ἐνάτην καὶ ἡμίσειαν. Ἀφίχθέντος τοῦ φορείου πρὸ τῆς θύρας τοῦ ξενοδοχείου, ἀνέβησαν εἰς τὸ ἀνετον ἐκεῖνο μέσον μεταφορᾶς ὁ κ. Φόγ καὶ ἡ κ. Ἀουδά, τὰ δὲ σκευὴ ἐπικολούθησαν ἐπὶ μονοτρόχου ἀμαξίου.

Μετὰ ἡμίσειαν ὤραν οἱ ὀδοιπόροι κατέβαινον εἰς τὴν ἐπιβάθραν, καὶ ὁ κ. Φόγ ἐμάνθανεν, ὅτι τὸ Καρράτικ εἶχεν ἀναχωρήσει τὴν προτεραίαν ἐσπέραν. Οὗτω δὲ οὗτος, προσδοκῶν νὰ εὕρῃ τότε ἀτμόπλοιον καὶ τὸν ὑπρέτην του, εὐρίσκετο εἰς τὴν ἀνάγκην νὰ στερηθῇ ἀμφοτέρα. Οὐδὲν ὅμως σημείον ἀδημονίας ἐφάνη ἐπὶ τῆς μορφῆς αὐτοῦ, καὶ ἐπειδὴ ἡ κ. Ἀουδά εὐεώρει αὐτὸν ἀνησύχως, ἤρξεσθη ν' ἀπαντήσῃ:

— Εἶνε ἔκτακτον συμβάν, κυρία μου, τίποτε περισσώτερον!

Τὴν στιγμὴν ἐκείνην ἄνθρωπός τις, παρατηρῶν αὐτὸν προσεκτικῶς, τὸν ἐπλησίασεν. Ἦτο δὲ ὁ ἐπιθεωρητῆς Φίξ, ὅστις χαιρετίσας αὐτόν, τῷ εἶπε:

— Εἶσθε καὶ σεῖς, νομίζω, κύριε, εἰς τῶν ἐπιβατῶν τοῦ Ῥαγγού, τὸ ὅποιον ἔφθασε χθές.

— Μάλιστα, κύριε, ἀπήντησε ψυχρῶς ὁ κ. Φόγ, ἀλλὰ δὲν ἔχω τὴν τιμὴν...

— Μὲ συγχωρεῖτε, ἀλλ' ἐνόμιζον ὅτι θὰ εὕρω ἐδῶ τὸν ὑπρέτην σας.

— Γνωρίζετε ποῦ εἶνε, κύριε; ἤρώτησε ζωηρῶς ἡ νεαρὰ γυνή.

— Πῶς, ἀπήντησεν ὁ Φίξ, ἐκπληξὴν ὑποκρινόμενος, δὲν εἶνε μαζὺ σας;

— Ὅχι, ἀπήντησεν ἡ κ. Ἀουδά. Δὲν ἐφάνη ἀπὸ χθές. Μήπως ἐπεβιβάσθη μόνος εἰς τὸ Καρράτικ;

— Μόνος; χωρὶς σᾶς, κυρία μου; . . . ἀπήντησεν ὁ ἀστυνομικὸς πράκτωρ. Ἀλλὰ, συγχωρήσατε τὴν ἐρώτησίν μου, ἐσκοπεύατε λοιπὸν ν' ἀναχωρήσετε μετ' ὃ ἀτμοκίνητον αὐτό;

— Μάλιστα, κύριε.

— Κ' ἐγώ, κυρία μου, τὸ ἴδιον· καὶ εἶμαι τὴν ὥραν εἰς μεγάλην ἀδημονίαν. Τὸ Καρράτικ ἐτελείωσε τὰς ἐπισκευὰς του δώδεκα ὥρας ταχύτερον, καὶ ἀνεχώρησε χωρὶς νὰ εἰδοποιήσῃ κανένα· τὴν ὥραν πρέπει νὰ περιμείνωμεν ὀκτὼ ἡμέρας τὸ ἄλλο ἀτμοκίνητον.

Λέγων δὲ τὰς λέξεις ταύτας: ὀκτὼ ἡμέρας, ὁ Φίξ ἠσθάνετο σκιρτῶσαν ἐκ χαρᾶς τὴν καρδίαν του. Ὄκτὼ ἡμέρας! ὁ κ. Φόγ ἔμελλε νὰ μείνῃ ὀκτὼ ἡμέρας εἰς τὸ Χόγγ-Κόγγ, καὶ κατ' αὐτὸ τὸ χρονικὸν διάστημα θὰ κατέφθανε τὸ ἔνταλμα τῆς συλλήψεώς του. Ἦ τὴν τύχην τέλος πάντων εὐνόει τὸν ἀστυνομικὸν πράκτορα.

Ἄς φαντασθῇ ἐπομένως ὁ ἀναγνώστης ἑποῖος ἐνέσκηψε κατὰ τῆς κεφαλῆς του κεραυνός, ὅτε ἤκουσε τὸν Φιλέα Φόγ λέγοντα ἀταράχως:

— Ἄλλ' ἐκτὸς τοῦ Καρράτικ ὑπάρχουν, μετ'

φαίνεται, και άλλα πλοία εις τὸν λιμένα τοῦ Χόγγ-Κόγγ.

Καὶ ὁ μὲν κ. Φόγ, προσενεγκὼν τὸν βραχίονά του εἰς τὴν κ. Ἀουδά, ἐτράπη πρὸς τὰ νεώρια, εἰς ἀναζήτησιν πλοίου ἐτοίμου πρὸς ἀναχώρησιν, ὁ δὲ Φιξ παρηκολούθει ἐνεός, ὡσανεὶ ἀόρατόν τι νῆμα συνέδεεν αὐτὸν μετὰ τοῦ ἀνθρώπου ἐκείνου.

Οὐχ ἤπτον ἡ τύχη ἐφάνη ἀληθῶς ἐγκαταλείπουσα ἐκείνον. ὃν τοσοῦτον πιστῶς εἶχε τέως ὑπηρετήσῃ. Ἐπὶ τρεῖς ὥρας διέδραμεν ὁ κ. Φόγ τὸν λιμένα καθ' ὅλας του τὰς διευθύνσεις, ἀπόφασιν ἔχων νὰ ναυλώσῃ ἐπίτηδες, ἐν ἀνάγκῃ, πλοῖον, ὅπως μεταφέρῃ αὐτὸν εἰς Ἰοκοχάμαν, ἀλλ' οὐδὲν ἄλλο εὔρεν, ἢ σκάφη διατελοῦντα ὑπὸ φόρτωσιν ἢ ἐκφόρτωσιν, καὶ μὴ δυνάμενα ἐπομένους ν' ἀποπλευσῶσιν ἀμέσως.

Οὕτως ὁ Φιξ ἤρξατο πάλιν ἐλπίζων, ὁ δὲ Φόγ δὲν ἐταράσσεται, καὶ ἐμελλε νὰ ἐξακολουθήσῃ τὰς ἐρεῦνας του, μέχρι καὶ τοῦ Μακάο ἐν ἀνάγκῃ, ὅτε ναυτικός τις τὸν ἐπλησίασεν ἐπὶ τῆς προκυμαίας.

— Ἡ ἐντιμότης σας ζητεῖ πλοῖον; εἶπεν ὁ ναυτικός ἀποκαλυπτόμενος.

— Ἔχετε πλοῖον ἕτοιμον δι' ἀναχώρησιν; ἠρώτησεν ὁ κ. Φόγ.

— Μάλιστα, ἐντιμότητα, πλοηγόν, ἀριθμ. 43, τὸ καλλίτερον ἀπ' ὅλα τὰ ἄλλα.

— Περιπατεῖ καλά;

— Ὅχι, ἔως ἐννέα μίλια περίπου. Θέλετε νὰ τὸ ἰδῆτε;

— Μάλιστα.

— Θὰ εὐχαριστήθητε. Θέλετε, βέβαια νὰ κάμψετε κανένα περίπατον;

— Ὅχι, θέλω νὰ ταξειδεύσω.

— Νὰ ταξειδεύσετε;

— Λέγεσθε νὰ μὲ μεταφέρετε εἰς Ἰοκοχάμαν; Ταῦτα ἀκούσας ὁ ναυτικός παρέλυσε καὶ διέστειλε τοὺς ὀφθαλμούς.

— Ἀστείξεσθε, ἐντιμότητα! εἶπε.

— Διόλου. Δὲν ἐπρόφθασα τὸ Καρνάτικ, καὶ πρέπει εἰς τὰς 14 τὸ βραδύτερον νὰ ἦμαι εἰς Ἰοκοχάμαν, διὰ νὰ ἐπιβιβασθῶ εἰς τὸ ἀτμοκίνητον τοῦ Ἁγίου Φραγκίσκου.

— Λυπούμαι, ἀπήντησεν ὁ πλοηγός, ἀλλ' αὐτὸ εἶνε ἀδύνατον.

— Σὰς προσφέρω ἑκατὸν λίρας τὴν ἡμέραν, καὶ διακοσίας λίρας ἀμοιβὴν ἀνφθάσω ἐγκαίρως.

— Σπουδαίως;

— Σπουδαιότατα! ἀπήντησεν ὁ κ. Φόγ.

Ὁ πλοηγός ἀπεσῶρη μικρόν, καὶ ἐθεώρει τὴν θάλασσαν, ταλαντευόμενος προδήλως μετὰ τῆς ἐπιθυμίας τοῦ μεγάλου κέρδους καὶ τοῦ φόβου τῶν κινδύνων τοιοῦτου παρατόλμου πλοῦ.

Ὁ Φιξ διετέλει ἐν φοβερᾷ ἀγωνίᾳ, ὁ δὲ κ. Φόγ, στραφείς πρὸς τὴν κ. Ἀουδά, ἠρώτα αὐτήν:

— Δὲν θὰ φοβηθῆτε, κυρία;

— Μαζύ σας ὄχι, κύριε Φόγ, ἀπήντησεν ἡ νεαρὰ γυνή.

Ὁ πλοηγός ἐν τούτοις ἐπέστρεψε πρὸς τὸν εὐπατρίδην, στρέφων τὸν πῖλόν του μετὰ τῶν χειρῶν του.

— Λοιπὸν; ἠρώτησεν ὁ κ. Φόγ.

— Τί νὰ σὰς εἰπῶ, ἐντιμότητα, ἀπήντησεν ὁ ναυτικός, δὲν ἤμπορῶ νὰ διακινδυνεύσω οὔτε τὸν ἀνθρώπου μου, οὔτε τὸν ἑαυτὸν μου, οὔτε σὰς τὸν ἴδιον εἰς τόσον μακρὸν ταξίδι, μὲ πλοῖον εἴκοσι τόνων μόλις, καὶ εἰς αὐτὴν τὴν ἐποχὴν. Ἐπειτα δὲν θὰ ἐφθάναμεν καὶ ἐγκαιρως, διότι ἀπὸ τὸ Χόγγ-Κόγγ ἔως τὴν Ἰοκοχάμαν εἶνε χίλια ἐξακόσια πενήντα μίλια.

— Χίλια ἐξακόσια μόνον, εἶπεν ὁ κ. Φόγ.

— Τὸ ἴδιον εἶνε.

Ὁ Φιξ ἀνέπνευσεν εὐχαρίστως.

— Ἀλλά, προσέθηκεν ὁ πλοηγός, εἶνε τρόπος ἴσως νὰ συμβιβασθῇ τὸ πρᾶγμα.

Ὁ Φιξ δὲν ἀνέπνευε πλέον.

— Πῶς; ἠρώτησεν ὁ Φιλέας Φόγ.

— Νὰ ὑπάγωμεν εἰς τὸ Ναγασάκι, τὴν μεσημβρινὴν ἄκραν τῆς Ἰαπωνίας, ἡ ὁποία ἀπέχει χίλια ἑκατὸν μίλια μόνον, ἢ εἰς τὸ Σαγκαί, τὸ ὁποῖον ἀπέχει μόλις ἑπτακόσια μίλια ἀπὸ τὸ Χόγγ-Κόγγ. Εἰς τὸ Σαγκαί μάλιστα εἶνε καλλίτερα, διότι δὲν μακρυνόμεθα ἀπὸ τὰ παράλια τῆς Κίνας, τῶν ὁποίων τὰ βρέματα φέρουν πρὸς βορρᾶν.

— Ἄκουσε πλοηγέ, ἀπήντησεν ὁ Φιλέας Φόγ: εἰς τὴν Ἰοκοχάμαν θὰ ἐπιβιβασθῶ εἰς τὸ ἀμερικανικὸν ἀτμοκίνητον, ὄχι εἰς τὸ Σαγκαί, οὔτε εἰς τὸ Ναγασάκι.

— Διατί ὄχι; ὑπέλαβεν ὁ πλοηγός. Τὸ ἀτμοκίνητον τοῦ Ἁγίου Φραγκίσκου δὲν ἀναχωρεῖ ἀπὸ τὴν Ἰοκοχάμαν. Προσεγγίζει μόνον εἰς αὐτὴν καὶ εἰς τὸ Ναγασάκι, ἀλλ' ἀναχωρεῖ ἀπὸ τὸ Σαγκαί.

— Εἶσαι βέβαιος;

— Βεβαίωτατος.

— Καὶ πότε ἀναχωρεῖ ἀπὸ τὸ Σαγκαί τὸ ἀτμοκίνητον.

— Τὴν ἐνδεκάτην τοῦ μηνὸς εἰς τὰς ἑπτὰ τὴ βράδυ. ἔχομεν λοιπὸν ἐμπρὸς μας τέσσαρας ἡμέρας, δηλαδὴ ἑνενήντα ἕξ ὥρας, καὶ ἂν κάμνωμεν ὀκτὼ μίλια κατὰ μέσον ὄρον, κ' ἔχωμεν πάντοτε τὸν ἀνεμον νοτιοανατολικόν, καὶ ἡ θάλασσα ἦνε ἥσυχος, ἤμποροῦμεν νὰ καταφέρωμεν τὰ ὀκτακόσια μίλια τὰ ὁποῖα μᾶς χωρίζουν ἀπὸ τὸ Σαγκαί.

— Καὶ πότε ἤμπορεῖς ν' ἀναχωρήσῃς;

— Εἰς μίαν ὥραν. Ν' ἀγοράσω τρόφιμα, καὶ νὰ σηκωθῶ εἰς τὰ πανιά.

— Λοιπὸν σύμφωνοι. Εἶσαι ὁ κυβερνήτης;

— Μάλιστα, Ἰωάννης Βούνηςβυ, κυβερνήτης τοῦ Ταγκαέρ.

— Θέλεις ἀρξαθῶν;

— Ἄν δὲν σὰς πειράζει, ἐντιμότητε.

— Ἰδοὺ διακοσίας λίρας εἰς λογαριασμόν. . . Κύριε, προσέθηκεν ὁ Φιλίας Φόγ, στρεφόμενος πρὸς τὸν Φίξ, ἂν θέλετε νὰ ὠφελήθητε. . .

— Σκοπὸν εἶχα, κύριε, ἀπήντησε μετὰ θάρρους ὁ Φίξ, νὰ σὰς ζητήσω αὐτὴν τὴν χάριν.

— Πολὺ καλὰ. Ἐντὸς ἡμισείας ὥρας ἐπιβιβαζόμεθα.

— Ἄλλ' ὁ ταλαίπωρος ἐκεῖνος νέος. . . εἶπεν ἡ κ. Ἀουδά, τὴν ὁποίαν ἡ ἀφάνεια τοῦ Πονηρίδου ἀνησύχει μεγάλως.

— Ὅα κάρω ὅ,τι εἶνε δυνατόν, ἀπήντησεν ὁ Φιλίας Φόγ.

Ἐνῶ δὲ ὁ Φίξ, νευρικός, πυρέσσων καὶ μαινόμενος μετέβαιεν εἰς τὸ πλοῖον, κατηνθύνθησαν ἀμφότεροι εἰς τὸ ἀστυνομικὸν κατάστημα τοῦ Χόγγ-Κόγγ, ὅπου ὁ Φιλίας Φόγ ἔδωκε τὰ χαρακτηριστικὰ τοῦ Πονηρίδου, καὶ κατέθηκε σπουδαῖον ποσὸν δι' ἔξοδα ἐπιστροφῆς του. Ἀφοῦ δ' ἐγένοντο τὰ αὐτὰ καὶ παρὰ τῷ γαλλικῷ προξενεῖῳ, τὸ φορεῖον μετέφερον αὐτοὺς πρῶτον εἰς τὸ ξενοδοχεῖον, πρὸς παραλαβὴν τῶν ὁδοιπορικῶν των σκευῶν καὶ μετὰ ταῦτα εἰς τὴν προκυμαίαν.

Ἡ τρίτη ὥρα ἐσήμαινε, τὸ δὲ πλοηγὸν ὑπ' ἀριθμ. 43, ἐπιβιβάσαν τὸ πλήρωμα καὶ τὰς τροφὰς του ἦτο ἕτοιμον νὰ ἀπάρη.

Τὸ Ταγκαδὲρ ἦτο χαριστάτη μικρὰ ἡμιολία συνεσφιγμένη καὶ στενὴ κατὰ τὴν πύραν, εὐσταλὴ καὶ ἐπιμήκης κατὰ τὰς παριόλους, καὶ θαλασσοδρομικῷ μᾶλλον ἢ πλοηγῷ σκάφους ἔχουσα τὴν ὄψιν. Τὰ γὰρ κύματα τῆς ἑλαμπον, τὰ γαλθανισμένα δὲ σιδηρικά τῆς καὶ τὸ λευκὸν ὡς ἑλεφαντόδους κατάστρωμά τῆς ἐδείκνυον ὅτι ὁ κυβερνήτης τῆς Ἰωάννης Βούνσβυ ἐγνώριζε κάλλιστα πῶς νὰ διατηρῇ αὐτὴν ἐν καλῇ καταστάσει. Οἱ δύο τῆς ἰστοῦ ἔκλινον μικρὸν πρὸς τὴν πύρραν, ἔφερε δὲ ἐπίδρομον, ἀκάτιον καὶ προτονίδι, ἀρτέμονος λαῖφος καὶ πρόσθετον ἐν ἀνάγκῃ ἰστίον διὰ τὸν οὐριον ἀνεμον. Ἐφαίνετο, ὅτι ἐμελλε νὰ πλέη ταχύτατα, καὶ εἶχεν ἀληθῶς πολλάκις κερδήσει τὸ βραθεῖον θαλασσοδρομικῶν ἀγώνων.

Τὸ πλήρωμα τοῦ Ταγκαδὲρ ἀπετέλου ὁ κυβερνήτης Ἰωάννης Βούνσβυ καὶ τέσσαρες ναῦται. Καὶ οὗτοι μὲν ἦσαν ἐκ τῶν τομηρῶν ἐκείνων ναυτικῶν, οἵτινες, ἐν οἰσθήποτε καιρῷ ἐκπλέουσιν ἄφοβοι εἰς ἀναζήτησιν τῶν πλοίων καὶ γνωρίζουσι θαυμασίως τὰς θαλάσσας ἐκείνας· ὁ δὲ Ἰωάννης Βούνσβυ, πέντε καὶ τεσσαρακοντοῦτης περίπου, ῥωμαλέος καὶ ἡλιοκαὴς, ζωηρὸν ἔχων τὸ βλέμμα, τὴν ὄψιν ἐνεργῆ καὶ τὸ ἦθος εὐσταθές, ἐνέπνεε πεποιθῆσαι καὶ εἰς αὐτοὺς τοὺς δευσιτίτους.

Ὅτε ὁ Φιλίας Φόγ καὶ ἡ κ. Ἀουδά ἐπεβιβάσθησαν, ὁ Φίξ ἦτο ἤδη ἐπὶ τοῦ πλοίου. Διὰ τοῦ καλύμματος τῆς πρυμναίας κλίμακος καθήρ-

χετό τις εἰς δωμάτιον τετράγωνον, οὐτινος οὐ τοίχοι, διαγεγλυμμένοι εἰς πλαίσια, ὑπερέχον κυκλικῷ ἀνακλίντρῳ. Ἐν μέσῳ δ' αὐτοῦ τράπεζα ἐφωτίζετο ὑπὸ λαμπτήρος ἐκκρεμοῦς. Τὸ μέρος ἦτο στενὸν ἀλλὰ εὐπρεπὲς καὶ καθάριον.

— Λυποῦμαι, ὅτι δὲν ἔχω τι καλλίτερον νὰ σὰς προσφέρω, εἶπεν ὁ κ. Φόγ εἰς τὸν Φίξ, ὅστις προσέκλινε μὲν σιωπηλῶς, ἠσθάνετο δὲ εἶδός τι ταπεινώσεως, ὅτι ἐδέχετο τὰς φιλοφροσύνας τοῦ κ. Φόγ.

— Δὲν ἔχει λόγον, . . . διελογίζετο, εἶνε εὐγενὴς κατεργάτης, ἀλλὰ κατεργάτης πάντοτε.

Κατὰ τὴν τρίτην ὥραν καὶ δέκα λεπτά ἀνεπετάσθησαν τὰ ἰστία, καὶ ἡ ἀγγλικὴ σημαία ἐκυμάτισεν ἀπὸ τοῦ κέρατος τῆς ἡμιολίας. Οἱ ἐπιβάται ἐκάθητο ἐπὶ τοῦ καταστρώματος, ὁ δὲ κ. Φόγ καὶ ἡ κ. Ἀουδά ἠτένιζον ἔσχατον βλέμμα πρὸς τὴν προκυμαίαν, ἵνα ἴδωσι μὴ ἐφαίνετό που ὁ Πονηρίδης. Ἄλλὰ καὶ ὁ Φίξ δὲν ἦτο ἥσυχος ὡς πρὸς τοῦτο, καθότι ἡ τύχη ἠδύατο νὰ ὀδηγήσῃ ἐκεῖ τὸν ἀτυχεῖ νέον, ὃν τοσοῦτον ἀγενῶς εἶχεν αὐτὸς μεταχειρισθῆ, καὶ τότε θὰ ἐπήρχετο ἐξήγησις, ἧτις δὲν ἔ' ἀπέβαινε βεβαίως πρὸς κέρδος τοῦ ἀστυνομικοῦ ὑπαλλήλου. Ἄλλ' ὁ γάλλος δὲν ἐφάνη, διότι τὸ ναρκωτικὸν τὸν ἐκάτει βεβαίως ἔτι ὑπὸ τὴν ληθαργικὴν του ἐπήρσαν.

Τέλος ἀνίχθη ὁ κυβερνήτης, καὶ τὸ Ταγκαδὲρ, προσπνέμενος ἔχον τοὺς ἀρτέμονας, τὸν ἐπίδρομον καὶ τὸ ἀκάτιόν του, ὤρμησε σιστῶν ἐπὶ τὰ κύματα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΑ΄.

Ὅπου ὁ κυβερνήτης τοῦ Ταγκαδὲρ κινδυνεῖε μεγάλως νὰ ἀστερηθῆ ἀμοιβῆν διακοσίῳν λιρῶν.

Ἦτο παράτολμον βεβαίως ἐπιχείρημα ὁ πλοῦς οὗτος ἀτακοσίῳν μυλίων ἐπὶ σκάφους εἰκοσι τῶνων καὶ κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην τοῦ ἔτους. Αἱ σικαὶ θάλασσαί εἰσι κακαὶ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, ἐκτεθειμένοι δὲ εἰς φοβερὰς αἰφνιδίους καταιγίδας καὶ ἰδίως κατὰ τὰς ἰσημερίας.

Ὁ κυβερνήτης, πληρωθὲς καθ' ἡμέραν, συμφέρον προδῆλον εἶχε νὰ μεταφέρῃ τοὺς ἐπιβάτας του εἰς Ἰοχογάμαν. Ἄλλὰ τοιοῦτος καὶ ὑπὸ τοιοῦτους ὄρους πλοῦς θὰ ἦτο μεγίστη του ἀφροσύνη, καὶ ἵκανῶς ἦδη παράτολμον, ἂν οὐχὶ ἄφρον, ἦτο ὅτι ἔπλεεν εἰς Σαγαδί. Ἄλλ' ὁ Ἰωάννης Βούνσβυ εἶχε πεποιθῆσαι εἰς τὴν ἡμιολίαν του, ἧτις ἔπατο ὡς λάρος ἐπὶ τῆς κορυφῆς τῶν κυμάτων, καὶ δὲν εἶχεν ἴσως ἄδικον.

Κατὰ τὰς τελευταίας ὥρας τῆς ἡμέρας ἐκείνης τὸ Ταγκαδὲρ διέπλευσε τοὺς ἰδιοτρόπους πόρους τοῦ Χόγγ-Κόγγ, ἰστιοδρομοῦν θαυμασίως, εἴτε ἐκ κεραίας εἴτε ἐξ οὐράς.

— Δὲν ἔχω ἀνάγκην πλοίαρχε, εἶπεν ὁ Φιλίας Φόγ, καθ' ἂν στιγμὴν ἡ ἡμιολία ἀνήγετο

εἰς τὸ ἀναπεπταμένον πέλαγος, νὰ σοῦ συστήσω πᾶσαν δυνατὴν ταχύτητα.

— Ἐσυχάζσατε, ἐντιμότετε, ἀπεκρίθη ὁ Ἰωάννης Βούνσου. Ἐγόμεν, βλέπετε, ὅσα παντὰ συγχωρεῖ ὁ ἄνεμος· περισσότερα θὰ μᾶς ἔδιδον βάρος, καὶ θὰ μᾶς ἐκοπτον τὸν δρόμον.

— Αὐτὰ σὺ τὰ ξεύρεις, πλοίαρχε, ἐγὼ δὲν τὰ ξεύρω. Κάμε ὅ, τι γνωρίζεις.

Ὁ Φιλέας Φόγ, εὐθυτενὲς ἔχων τὸ πῶμα καὶ ἀνοικτὰ τὰ σκέλη, εὐσταθῆς δὲ ὡς ναύτης, ἐθεώρει ἀκίνητος τὴν σαλευομένην θάλασσαν. Ἡ νεαρὰ γυνή, καθημένη ἐπὶ τῆς πρύμνης, ἐθεώρει μετὰ συγγιήσεως τὸν ὑπὸ τὸ ἑσπερινὸν λυκόφως σκοτιζόμενον ἤδη Ὀκεανόν, ὃν κατεφρόνει ἐπὶ τοῦ ἀσθενοῦς ἐκείνου σκάφους, ὑπεράνω δὲ τῆς κεφαλῆς τῆς ἠπλοῦντο τὰ λευκὰ ἰστία, ἄτινα παρέφερον αὐτὴν μακρὰν ὡς μεγάλαι πτέρυγες. Ἡ ἡμιολία, ὑπεγειρομένη ὑπὸ τοῦ ἀνέμου, ἔπατο, ἔλεγε, διὰ τοῦ ἀέρος.

Μετὰ μικρὸν ἐπῆλθεν ἡ νύξ. Ἡ ἐσθὴν ἦτο ἐν ἀρχῇ τοῦ πρώτου τῆς τετάρτου, τὸ δὲ ἀνεπαρκὲς τῆς φῶς ἔμελλε νὰ συγκαλύψῃ ὅσον οὐπὼ ἢ οὐρανὸν τοῦ ὀρίζοντος. Νεφέλαι ἐξ ἀνατολῶν διωκόμεναι ἐπλήρουν ἤδη ἐν μέρος τοῦ οὐρανοῦ.

Ὁ κυβερνήτης εἶχεν ἤδη διατάξει τὰ τοποθετικά του πυρὰ—προφύλαξις ἀπαραίτητος κατὰ τὰς θαλάσσας ἐκείνας, αἵτινες βροίθουσι πλοίων ἐγγὺς τῶν ἀκτῶν. Αἱ συγχρούσεις δὲ εἶνε σπάνιαι, ἢ ἀσθενεστάτη δ' αὐτῶν ἤθελε θρυμματίσει τὴν ταχυπλοοῦσαν ἡμιολίαν.

Ὁ Φίξ ἐσκέπετο καθήμενος εἰς τὴν πρῶραν. Ἔβλεπε δὲ μακρὰν τῶν συμπλωτήρων του, γνωρίζων ὅτι ὁ Φόγ δὲν εἶχεν ὀμιλητικὸν τὸν χαρακτηριστῆρα. Ἄλλως, ἀπῆρσεν αὐτῶν μεγάλως ἢ συνομιλία μετὰ τοῦ ἀνθρώπου ἐκείνου, οὗτινος ἐδέχετο τὰς προσφορὰς. Σκεπτόμενος δὲ περὶ τοῦ μέλλοντος, ἐθεώρει ὡς βέβαιον, ὅτι ὁ κ. Φόγ δὲν ἤθελε μείνει εἰς Ἰοκοχάμαν, ἀλλ' ἤθελε τοῦναντίον ἀμέσως ἐπιβῆ τοῦ εἰς Ἁγίον Φραγκίσκον ἐκπλέοντος ἀτμοπλοίου, ἵνα φθάσῃ εἰς Ἀμερικὴν, ἧς ἡ εὐρεῖα ἔκτασις παρεῖχεν αὐτῷ τὴν ἀτιμωρησίαν καὶ ἄσυλον ἀσφαλές.

Τὸ σχέδιον τοῦ Φιλέα Φόγ τῷ ἐφάνετο ἀπλουστάτον καὶ φυσικώτατον. Ἄντὶ νὰ πλεύσῃ ἐξ Ἀγγλίας κατ' εὐθείαν εἰς Ἀμερικὴν, ὡς κοινὸς τις κλέπτης, ὁ Φόγ προὔτιμησε περιοδείαν μεγάλην, καὶ διῆλθε τὰ τρία τέταρτα τῆς γῆς, ὅπως φθάσῃ ἀσφαλέστερον εἰς τὴν ἀμερικανικὴν ἡπειρον, ὅπου νὰ φάγῃ ἐν πάσῃ ἡσυχίᾳ τὸ ἑκατομμύριον τῆς Τραπεζίης, παραπλησῆσας τὴν ἀστυνομίαν. Ἄλλ' ἐπὶ τῆς ἀμερικανικῆς γῆς τί ὄφειλε νὰ πράξῃ ὁ Φίξ; Νὰ ἐγκαταλείψῃ τὸν ἀνθρώπον ἐκείνον; Οὐδέποτε! Οὐδέ βῆμα ἤθελε μακρυνθῆ ἀπ' αὐτοῦ, μέχρις οὐ ἐπιτύχῃ τὴν ἐκδοσὴν του. Ἦτο καθῆκόν του τοῦτο, καὶ τὸ καθῆκόν του ἐνόει νὰ τὸ ἐκπληρώσῃ μέ-

χρι τέλους. Ὅπως δὴποτε δὲ ὑπῆρχεν ἤδη δι' αὐτὸν τὸ εὐτυχὲς ἀπόκτημα, ὅτι ὁ Πονηρίδης δὲν ἦτο πλησίον τοῦ κυρίου του, καὶ σπουδαιότατον ἦτο νὰ μὴ συναντηθῶσι πλέον ὁ κύριος καὶ ὁ ὑπηρέτης, ἰδίως μετὰ τὰς ἐκμυστηρεύσεις τοῦ Φίξ.

Καὶ ὁ Φιλέας Φόγ ἐπίσης ἐσυλλογίζετο τὸν τοσοῦτον παραδόξως ἀφανισθέντα ὑπηρέτην του. Σκεφθεὶς δὲ καλῶς ἀνελογίσθη, ὅτι συνεπεῖα πιθανῶς παρενοήσεως ὁ ἀτυχῆς νέος εἶχεν ἐπιβασθῆ τὴν τελευταίαν στιγμήν εἰς τὸ Καρνάτικ. Τοῦτο ἐφρόνει καὶ ἡ κ. Ἄουδά, ἧτις ἐλυπεῖτο βαθέως τὴν ἀπουσίαν τοῦ ἐντίμου ἐκείνου ὑπηρετοῦ, εἰς ὃν τοσαῦτα ὄφειλε. Δυνατὸν ἐπομένως ἦτο νὰ ἐπανεύρωσιν αὐτὸν εἰς Ἰοκοχάμαν, καὶ ἂν εἶχε μεταβῆ ἐκεῖ διὰ τοῦ Καρνάτικ, εὐκόλον ἦτο νὰ τὸ μάθωσι.

Περὶ τὴν δεκάτην ὥραν ὁ ἄνεμος κατέστη ἰσχυρότερος· ἦτο δ' ἴσως ἀνάγκη σειροδεσίας τινός, ἀλλ' ὁ πλοηγός, παρατηρήσας προσεκτικῶς τὴν κατάστασιν τοῦ οὐρανοῦ, ἄφικε τὰ ἰστία ὡς εἶχον. Ἄλλως δὲ τὸ Ταγκαδέρ, ἔχον ἱκανὸν τὸ βύθισμα, οὐδόλως σχεδὸν ἔκλινε, καὶ πάντα ἦσαν παρεσκευασμένα πρὸς ταχείαν ὑποστολὴν τῶν ἰστιῶν, ἐν περιπτώσει αἰφνιδίου ἀνεμοστροβίλου.

Τὸ μεσονύκτιον ὁ Φιλέας Φόγ καὶ ἡ κ. Ἄουδά κατέβησαν εἰς τοὺς κοιτῶνας, ὁ δὲ Φίξ, καταβάς πρὸ αὐτῶν, εἶχεν ἐξαπλωθῆ ἐπὶ χωρισματος τινος τοῦ ἀνακλίντρον Ὁ κυβερνήτης καὶ τὸ πλήρωμα ἔμειναν ὀλόκληρον τὴν νύκτα ἐπὶ τοῦ καταστρώματος.

Τὴν ἐπαύριον, 8 Νοεμβρίου, κατὰ τὴν ἀνατολὴν τοῦ ἡλίου ἡ ἡμιολία εἶχεν ἤδη διανύσει ὑπὲρ τὰ ἑκατὸν μίλια, τὸ δὲ δρομόμετρον, πολλὰκις ῥιφθέν, ἐδείκνυεν ὡς μέσην τοῦ πλοίου ταχύτητα ὀκτὼ μέχρις ἐννέα μιλίων. Τὸ Ταγκαδέρ εἶχε φορὸν τὸν ἄνεμον πρὸς ὄλα του τὰ ἰστία, πλέον δὲ οὕτως ἐταχυδρόμει ὅσον ἦτο δυνατόν· καὶ ἂν ὁ ἄνεμος διετηρεῖτο ὁμοίως, ὑπῆρχε πᾶσα πιθανότης, ὅτι ἤθελεν αἰσίως ἀνύσει τὸν πλοῦν.

Ἡ ἡμιολία δὲν ἐμακρύνθη καθ' ὅλην ἐκείνην τὴν ἡμέραν ἀπὸ τῆς ἀκτῆς, ἧς τὰ ρεύματα τῇ ἦσαν εὐνοϊκά. Ἀπεῖχε δ' αὐτῆς ἀριστερόθεν περὶ τὰ πέντε τὸ πολὺ μίλια, καὶ πολλὰκις διὰ μικρᾶς τινος ἐξαιθρας διεφάνετο ἡ ἀνώμαλον ἐχουσα τὴν ὄψιν παραλία ἐκείνη. Ἀπογεῖου ὄντος τοῦ ἀνέμου, ἡ θάλασσα ἦν ὀλιγώτερον τεταραγμένη, τοῦτο δὲ ἦτο εὐτύχημα διὰ τὴν ἡμιολίαν, διότι ὁ σάλος βλάπτει τὰ μέγιστα τὰ μικρᾶς χωρητικότητος σκάφη, ἐλαττῶν τὴν ταχύτητά των.

Περὶ τὴν μεσημβρίαν ὁ ἄνεμος ἐμετρίασε μικρὸν καὶ ἐτράπη εἰς μεσημβρινοανατολικόν. Ὁ κυβερνήτης διέταξε ν' ἀναπετασθῶσιν ἐπισιπάρια· ἀλλὰ μετὰ δύο ὥρας ὑπῆρξεν ἀνάγκη

νὰ ὑποσταλῶσιν ἐκ νέου, διότι ὁ ἄνεμος ἐσφόδρυνε καὶ πάλιν.

Ὁ κ. Φόγ καὶ ἡ κ. Λουδά, μὴ ὑποφέροντες εὐτυχῶς ἐκ ναυτίας, ἔφαγον μετὰ πολλῆς ὀρέξεως τὰ δίπυρα καὶ τὰ ταριχεύματα τοῦ πλοίου· ὁ δὲ Φίξ, προσκληθεὶς νὰ μετάρχη τοῦ γεύματος τῶν, ἐδέχθη, γνωρίζων ὅτι καὶ οἱ στόμαχοι ἔχουσιν ἀνάγκην ἔρματος ὡς τὰ πλοῖα, μετὰ δυσαρσεκείας τοῦ ὅμως. Δὲν ἐνόμιζε λίαν χρηστὸν τὸ νὰ ὀδοιπορῇ δι' ἐξόδων τοῦ ἀνθρώπου ἐκεῖνου, καὶ νὰ σιτιζέται ἐκ τῶν τροφίμων του. Οὐχ ἤττον ἔφαγεν, — ὀλίγον μὲν, ἀλλ' ὅπως δῆποτε ἔφαγε.

Μετὰ τὸ γεῦμα ὅμως, καθήκον του ἐνόμισε νὰ λάβῃ κατὰ μέρος τὸν κ. Φόγ καὶ νὰ τῷ εἴπῃ :

— Κύριε . . .

Ἡ λέξις αὕτη τοῦ ἔσχιζε τὰ χεῖλη, καὶ μόλις ἐκρατεῖτο ἀπὸ τοῦ νὰ δράξῃ τὸν κύριον ἐκείνον ἐκ τοῦ τραχήλου.

— Κύριε, μὲ ὑπεχρεώσατε μεγάλως δεχθέντες με εἰς τὸ πλοῖόν σας. Ἀλλά, μολονότι τὰ μέσα μου δὲν μοῦ συγχωροῦσι νὰ φανῶ τοσοῦτον μεγαλόδωρος, ἐννοῶ νὰ πληρῶσω τὸ μέρος μου. . .

— Ἄς μὴ γίνεταί λόγος περὶ τούτου, κύριε, ἀπήντησεν ὁ κ. Φόγ.

— Ὅχι, ὄχι . . . σὰς παρακαλῶ . . .

— Διόλου, κύριε, ἐπανέλαβεν ὁ Φόγ δι' ὕψους μὴ ἐπιδεχομένου παρατήρησιν. Περιλαμβανονται ὅλα εἰς τὰ γενικά ἔξοδα.

Ὁ Φίξ προσέκλινε, καίτοι ἐνδομύχως ἀγανακτῶν, καὶ ἐξάπλωθεὶς ἐπὶ τῆς πύρας τῆς ἡμιολίας, οὐδὲν πλέον εἶπε καθ' ὅλην τὴν ἡμέραν.

Ἐντούτοις τὸ πλοῖον ἱστιοδρόμει ταχύ· ὁ κυβερνήτης εἶχε χορηγίας ἐλπίδας, καὶ πολλάκις εἶπεν εἰς τὸν κ. Φόγ, ὅτι ἤθελον φθάσει ἐγκαίρως εἰς Σαγκαί, οὗτος δὲ ἠρκέσθη ἀπαντήσας, ὅτι προσεδόκα τούτο. Ἀλλως δὲ ἅπαν τὸ πλῆρωμα τῆς ἡμιολίας ἐπεδεικνυεν ἐκτακτον ζῆλον, δελεαζόμενον ὑπὸ τῆς ἀμειβῆς. Πάντα τὰ ἱστία ἦσαν στερεῶς ἀνατεταμένα, οἱ πόδες αὐτῶν ἐντεταμένοι προσηκόντως, οὐδεὶς δὲ παροιακισμὸς ἠδύνατο νὰ καταγνωσθῇ τοῦ πηδαλιούχου. Καὶ ἐν λεμβοδρομίᾳ τοῦ Βασιλικῆς θαλασσοδρομικοῦ Συλλόγου δὲν ἐγένετο βεβαίως ἀκριθέστερον ὁ χειρισμὸς.

Τὴν ἐσπέραν ὁ πλοηγὸς κατεμέτρησε διακοσίω μιλίων δρόμον ἀπὸ τοῦ Χόγγ-Κόγγ, καὶ ὁ Φιλίας ἠδύνατο νὰ ἐλπίζῃ, ὅτι κατὰ τὴν εἰς Ἰοκοχάμαν ἀφίξίν του, οὐδεμίαν ἤθελεν ἔχει καθυστέρησιν ἐν τῷ προγράμματι του. Οὕτω δὲ τὸ πρῶτον σπουδαῖον ἐμπόδιον, ὅπερ εἶχεν ἀπαντήσῃ μετὰ τὴν ἐκ Λονδίνου ἀναχώρησίν του, οὐδεμίαν πιθανῶς ἤθελε τῷ προξενήσει ζημίαν.

Τὴν νύκτα, πρὸς τὴν αὐγὴν, εἰσῆρχετο τὸ Ταγκὰδερ εἰς τὸν πορθμὸν τοῦ Φο-Κιέν, ὅστις χωρίζει τὴν μεγάλην νῆσον Φορμόζαν ἀπὸ τῆς σιγικῆς παραλίας, καὶ ὑπερέβαινε τὸν τροπικὸν

τοῦ Καρκίνου. Ἡ θάλασσα τοῦ στενοῦ ἦν λίαν τραχεῖα καὶ πλήρης στενωδῶν, ἃς ἀπετέλουν τὰ ἀντιρρέυματα. Ἡ ἡμιολία ὑπέφερε μεγάλως ὑπὸ τῶν ἀλλεπαλλήλων κυμάτων ἅτινα ἀντέκοπτον τὴν πορείαν τῆς, κατέστη δὲ δυσχερεστάτη ἡ ἐπὶ τοῦ καταστρώματος διαμονή.

Ἄμα τῇ ἡμέρᾳ ὁ ἄνεμος ἐσφόδρυνεν ἔτι μᾶλλον, καὶ ὁ οὐρανὸς ἐφαινετο προαγγέλλων καταιγίδα. Ἀλλως δὲ καὶ τὸ βαρόμετρον ἐσήμαινε προσεχῆ μεταβολὴν τῆς ἀτμοσφαιρας, διότι ἡ πορεία του ἦν ἀνώμαλος, καὶ ὁ ὑδράργυρος ἰδιοτρόπως ἐκυμαίνετο. Πλὴν τούτου ἡ θάλασσα ἐφαινετο ἐξεγειρομένη πρὸς τὰ μεσημβριοναυτολικά τοῦ ὀρίζοντος εἰς κύματα μεγάλα, προδηλοῦντα τρικυμίαν. Τὴν προτεραιάν δὲ ὁ ἥλιος εἶχε δύσει ἐν πορφυρᾷ ὀμίχλῃ ἐν μέσῳ τῶν φασφορικῶν σπινθηρισμῶν τοῦ ὠκεανοῦ.

Ὁ κυβερνήτης ἐξήτασεν ἐπὶ μικρὸν τὴν κακὴν ἐκείνην ὄψιν τοῦ οὐρανοῦ, καὶ ἐψιθύρισεν ἀκατανόητά τινα μετὰ τῶν ὀδόντων του. Ἐυρεθεὶς δὲ μετ' ὀλίγον ἐγγὺς τοῦ κ. Φόγ, εἶπεν αὐτῷ ταπεινῇ τῇ φωνῇ :

— Ἡμπορῶ, ἐντιμότητε, νὰ σὰς εἰπῶ τὸ κάθε τί ;

— Λέγε, ἀπήντησεν ἐκεῖνος.

— Θὰ ἔχωμεν ἐντὸς ὀλίγου καταιγίδα.

— Ἀπὸ τὸν βορρᾶν ἢ ἀπὸ τὸν νότον θὰ ἔλθῃ; ἠρώτησεν ἀπλῶς ὁ κ. Φόγ.

— Ἀπὸ τὸν νότον. Ἰδέτε, σχηματίζεται τυφών !

— Καλῶς νὰ δρίσῃ. ἀφοῦ θὰ μᾶς ὠθήσῃ πρὸς βορρᾶν, ὅπου πηγαίνομεν, ἀπήντησεν ὁ εὐπατρίδης.

— Ἄ ! ἀφοῦ τὸ παίρνετε ἔτσι ! ὑπέλαβεν ὁ πλοηγός, δὲν λέγω πλέον τίποτε.

Τὰ προαισθήματα τοῦ Ἰωάννου Βούνσβυ δὲν τὸν ἠπάτων. Ἐν ὥρᾳ τοῦ ἔτους οὐχὶ τοσοῦτον προκεχωρημένη ὁ τυφών, κατὰ τὴν ἔκφρασιν διασήμευ μετεωρολόγου, ἤθελε παρέλθει ἀπλῶς ὡς φαινὸς καταρράκτης ἡλεκτρικῶν φλογῶν, ἀλλὰ κατὰ τὴν χειμερινὴν ἰσημερίαν ὑπῆρχε φόβος ὅτι ἤθελεν ἐνσκήψῃ μετὰ μεγίστης σφοδρότητος.

Ὁ κυβερνήτης ἐν τούτοις ἔλαβε τὰς προφυλάξεις του ἐκ τῶν προτέρων. Διέταξε νὰ συμπτυχθῶσι πάντα τὰ ἱστία τῆς ἡμιολίας, νὰ καταβιθασθῶσιν αἱ κεραῖαι ἐπὶ τοῦ καταστρώματος, νὰ καταχθῶσιν τὰ ἐπιστήλια καὶ νὰ εἰσελκυθῇ τὸ δοράτιον. Οἱ καθέκται πάντες ἐκλείσθησαν καὶ οὐδὲ σταγῶν ὕδατος ἠδύνατο πλέον νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὸ σκάφος τοῦ πλοίου. Ἐν δὲ μόνον τρίγωνον ἱστίον, προτονὶς ἐκ στερόρεᾶς ὀθόνης, ἀνεπετάσθη, ὅπως διατηρῇ οὐριοδρόμον τὴν ἡμιολίαν.

Ἐἶτα παρεκάλεσεν ὁ Ἰωάννης Βούνσβυ τοὺς ἐπιβάτας του νὰ καταβῶσιν εἰς τὸν κοιτῶνα· ἀλλὰ τὸ στενὸν τοῦ χώρου, ἢ ἔλλειψις ἐν αὐτῷ

άερος, και οί κλονισμοί τοῦ σάλου καθίστων τὴν ἐν τῷ κοιτῶνι διαμονὴν λίαν δυσάρεστον φυλάκισιν, οὐδεὶς δέ, οὔτε ὁ κ. Φόγ, οὔτε ἡ κ. Ἄουδά, οὔτε αὐτὸς ὁ Φιξ συγκάτενευσαν νὰ κατλίπωσι τὸ κατὰστρομα.

Περὶ τὴν ὀγδόην ὥραν ἐνέσκηψε μετὰ βροχῆς και καίλαπος ἢ καταιγὶς κατὰ τοῦ σκάφους, ὅπερ, καίτοι ἐν μόνον ἔφερε τεμάχιον ἰστίου, ἀνηράγη ὡς πτίλον ὑπὸ τοῦ ἀνέμου ἐκείνου, οὐτινος, πνέοντος ἐν τρικυμῳ, οὐδὲν δύναται νὰ παράσχη ἰδέαν ἀκριβῆ. Καὶ ἂν τις παραβάλη τὴν ὀρμὴν του πρὸς τὸ τετραπλοῦν τῆς ταχύτητος ἀτμομηχανῆς κινουμένης δι' ὅλης τοῦ ἀτμοῦ τῆς δυνάμεως, πάλιν ὑπολείπεται τῆς ἀληθείας.

Καθ' ὅλην τὴν ἡμέραν ἔπλευσεν οὕτως ἡ ἡμιολία πρὸς βορρᾶν, παρασυρομένη ὑπὸ τῶν γιγαντιαίων κυμάτων, και διατηροῦσα εὐτυχῶς ταχύτητα ἴσῃ πρὸς τὴν ταχύτητά των. Εἰκοσάκις παρ' ὀλίγον κατεποντίζετο ὑπὸ τῶν ὕδατων ἐκείνων ὀρέαν, ἅτινα ἐξανίσταντο κατὰ τῆς πρύμνης, ἂν δεξιὰ τις οἰακοστροφία δὲν προσλάβανε τὴν καταστροφὴν. Οἱ ἐπιβάται ἐδέχοντο μετὰ φιλοσοφικῆς ὑπομονῆς τὴν βροχὴν τῶν κυμάτων. Καὶ ὁ μὲν Φιξ ἐγόγγυζε φυσικῶς ἐνδομύχως, ἀλλ' ἡ ἀτρόμητος Ἄουδά, προσηλωμένον ἔχουσα τὸ βλέμμα ἐπὶ τὸν συνοδοιπόρον τῆς, οὐτινος ἐθαύμαζε τὴν ἀπάθειαν, ἐφαίνετο ἄξια αὐτοῦ και περιεφρόνει ἐγγύς του τὴν καταιγίδα. Καθ' ὅσον δ' ἀφορᾷ τὸν Φιλέαν Φόγ, ὁ τυφὼν ἐκείνος ἐφάνετο περιλαμβανόμενος εἰς τὸ πρόγραμμά του.

Τὸ Ταγκαδερ εἶχε τῶς βαδίσει διαρκῶς πρὸς βορρᾶν. Τὸ ἐσπέρας ὅμως, ὡς ὑπῆρχε φόβος, ὁ ἄνεμος ἐτράπη βορειοδυτικός, ἢ δὲ ἡμιολία, πλητομένη πλαγίως ὑπὸ τῶν κυμάτων, ἤρξατο φοβερῶς κλονιζομένη. Ἡ ὀρμὴ τῆς θαλάσσης ἦτο τοιαύτη, ὥστε ἠδύνατο νὰ ἐμπνεύσῃ τρόμον εἰς τοὺς μὴ γνωρίζοντας πόσον στερεῶς εἰσὶ προσδεδεμένα πρὸς ἄλληλα πάντα τοῦ πλοίου τὰ μέρη.

Τὴν νύκτα ἐσφόδρουνεν ἔτι μᾶλλον ἡ καταιγίς, ὁ δὲ Ἰωάννης Βούνσβυ, βλέπων τὸ σκότος ἐρχόμενον και μετὰ τοῦ σκότους αὐξανόμενῃ τὴν τρικυμίαν, ἤσθάνθη μεγάλην ἀνσυχίαν. Σχεφθεὶς δέ, ὅτι φρόνιμον ἤθελεν εἶναι νὰ προσορμισθῶσι που, και συμβουλευθεὶς ἐπὶ τούτῳ μετὰ τοῦ πληρωμάτος του, ἐπλησίασεν εἰς τὸν κ. Φόγ και τῷ εἶπε :

— Νομιζῶ, ἐντιμότατε, ὅτι καλὸν θὰ ἦτο νὰ προσορμισθῶμεν εἰς κανένα λιμένα.

— Καὶ ἐγὼ νομιζῶ, ἀπήντησεν ὁ Φιλέας Φόγ.

— Εἰς ποῖον ὅμως ; ὑπέλαβεν ὁ πλοηγός.

— Εἰς ἓνα και μόνον, μὲ φαίνεται, ἀπήντησεν ἡσύχως ὁ κ. Φόγ.

— Δηλαδή ;

— Εἰς τὸ Σαγκαῖ.

Ἐπὶ τινὰς στιγμὰς ὁ κυβερνήτης δὲν ἐνόησε

τί ἐσήμαινεν ἡ ἀπάντησις ἐκείνη, και πόσῃ ἐνέλειεν ἐπιμονὴν και ἰσχυρογνωμοσύνην. Ἄλλὰ μετὰ μικρὸν ἀνέκραξεν :

— Ὡ, χωρὶς ἄλλο, ἡ ἐντιμότης σας ἔχει δίκαιον. Εἰς τὸ Σαγκαῖ.

Και ἡ διεύθυνσις τοῦ Ταγκαδερ διετηρήθη ἀναλλοίωτος πρὸς βορρᾶν.

Φοβερὰ τῇ ἀληθείᾳ νῦξ ὑπῆρξεν ἐκείνη. Θαύμα δὲ ὅτι ἡ μικρὰ ἡμιολία δὲν περιστράπη. Δις κατεκλίθη, και πάντα τὰ ἐπὶ τοῦ καταστρώματος εὐρισκόμενα ἤθελον ἀναρπαγῆ, ἂν δὲν εἴχον ἐγκαίωως ἀσφαλισθῆ δι' ἐχμάτων. Ἡ κ. Ἄουδά ἦτο κατηφανισμένη, ἀλλ' οὐδὲν ἐξέφρασε παράπονον. Πολλάκις δὲ ὁ κ. Φόγ ἠναγκάσθη νὰ ὀρμήσῃ πρὸς αὐτὴν, ἵνα τὴν προστατεύσῃ κατὰ τῆς ὀρμῆς τῶν κυμάτων.

Ἀνέτειλε τέλος ἡ ἡμέρα, και ἡ τρικυμία ἐξηκολούθει ἔτι μαινομένη. Ἄλλ' ὁ ἄνεμος ἐτράπη πάλιν εἰς μεσημβριοανατολικόν. Ἡ τροπὴ αὕτη ἦν εὐνοϊκὴ, και τὸ Ταγκαδερ ἤρξατο πάλιν εὐθυδρομοῦν ἐπὶ τῆς ταραχώδους ἐκείνης θαλάσσης, ἧς τὰ ὑπερμεγέθη κύματα συνεκρούοντο πρὸς τὰ ὑπὸ τοῦ ἀνέμου γεννώμενα. Προήρχετο δ' ἐκ τούτου σύγκρουσις δύο διαφόρων σάλων, ἧτις ἤθελε βεβαίως συντρίψει πλοῖον οὐχὶ τοσοῦτον στερεῶς κατεσκευασμένον.

Ἐνίοτε διεφαίνετο που ἡ ἀκτὴ διὰ μέσου ῥωγμῆς τινος τῆς ὀμίχλης, ἀλλὰ πλοῖον οὐδέν· τὸ Ταγκαδερ μόνον ἐθαλασσοδρόμει.

Τὴν μεσημβρίαν ἐφάνησαν συμπτώματά τινα γαλήνης, ἅτινα ἠΰξησαν ἔτι, κλίναντος τοῦ ἡλίου πρὸς τὴν δύσιν του.

Ἡ μικρὰ τῆς τρικυμίας διάρχεια προήρχετο ἐξ αὐτῆς τῆς σφοδρότητός της. Οἱ δὲ ἀπειρηκότες ἐπιβάται ἠδυνήθησαν τέλος νὰ φάγωσιν ὀλίγον και ν' ἀναπαυθῶσιν ἐπὶ μικρὸν.

Ἡ νῦξ ὑπῆρξε σχετικῶς ἤρεμος, ὁ δὲ πλοηγὸς ἀνέπτυξε πάλιν τὴν κάτω σειρὰν τῶν ἰστίων, και ἡ ταχύτης τῆς ἡμιολίας ὑπῆρξε μεγάλη. Τὴν ἐπαύριον, ἐνδεκάτην τοῦ μηνός, περὶ τὴν ἀνατολὴν τοῦ ἡλίου, ὁ Ἰωάννης Βούνσβυ παρετήρησε τὴν ἀκτὴν, και ἐβεβαίωσεν ὅτι τὸ Σαγκαῖ ἀπέιχεν ἑκατὸν μίλια.

Ἐκατὸν μίλια, ἅτινα ἔπρεπε νὰ διανυθῶσιν ἐν μιᾷ μόνῃ ἡμέρᾳ ! διότι τὴν αὐτὴν ἐκείνην ἐσπέραν ὤφειλε νὰ φθάσῃ ὁ κ. Φόγ εἰς Σαγκαῖ, ἵνα μὴ καθυστερήσῃ τοῦ εἰς Ἰοκοχάμαν ἀποπλέοντος ἀτμοκινήτου. Ἄν δὲν ἐπῆρχετο ἡ τρικυμία, καθ' ἣν ἀπωλέσθησαν τσοαῦται ὥραι, δὲν θ' ἀπέιχε τὴν στιγμὴν ἐκείνην ὁ λιμὴν πλεόντων τριάκοντα μιλίων.

Ὁ ἄνεμος κατέπιπεν ἐπαισθητῶς, ἀλλὰ μετ' αὐτοῦ κατέπιπεν εὐτυχῶς και ἡ θάλασσα. Ἡ ἡμιολία ἐκαλύφθη τότε ὑπὸ ἰστίων· λαῖφος, πρόθος και προτονίδες ἐκολποῦντο ὑπὸ τοῦ ἀνέμου και ἡ θάλασσα ἀνεπῆδα εἰς ἀφρούς ὑπὸ τὴν σείραν τῆς πρῶρας.

Περὶ τὴν μεσημβρίαν τὸ Ταγκαδέρ ἀπέιχε μόλις τεσσαράκοντα μίλια τοῦ Σαγκαί, τοῦ ἔμμενον δὲ ἐξ ὄρει ὅπως καταπλεύσει ἐκεῖσε πρὸ τῆς ἀναχωρήσεως τοῦ ἀτμοπλοίου τῆς Ἰοκοχάμας.

Πάντες ἐπὶ τοῦ πλοίου ἀνησύχουν ζωηρότατα, πάντες ἐκ παντός τρόπου ἐπεθύμουν νὰ φθάσωσιν ἐγκαίρως, καὶ πάντες—τοῦ Φιλέα Φόγ βεβαίως ἐξαιρουμένου—ἠσθάνοντο πάλλουσαν τὴν καρδίαν τῶν ἐξ ἀνυπομονησίας. Πρὸς τοῦτο ὑπῆρχεν ἀνάγκη ταχύτητος ἐννέα μιλίων καθ' ὥραν, ὃ δὲ ἄνεμος κατέπιπτε πάντοτε! Ἦτο αὐρὰ τις ἀνώμαλος, ἀτάκτως καὶ διακεκομμένη ἐπιπνέουσα ἀπὸ τῶν ἀκτῶν, παρερχομένη δὲ ταχεῖα καὶ καταλείπουσα τὴν θάλασσαν ἀρρύτιδωτον.

Ἄλλὰ τὸ πλοῖον ἦτο τόσον ἐλαφρόν, καὶ τὰ ὑψηλὰ καὶ λεπτοῦσθ του ἰστία τοσοῦτον καλῶς συνήγον πᾶσαν ἰδιότροπον τῆς αὐρας πνοήν, ὥστε, τῇ βοήθειᾳ τοῦ ρεύματος, κατὰ τὴν ἔκτικτην ὥραν ὑπελείποντο δέκα μόνον μίλια μέχρι τοῦ ποταμοῦ τοῦ Σαγκαί, καθότι ἡ πόλις αὕτη κεῖται εἰς ἀπόστασιν δέκα μιλίων τοῦλάχιστον ἀπὸ τῶν ἐκβολῶν.

Τὴν ἐβδόμην ὥραν τέλος ἡ ἡμιολία ἀπέιχεν ἔτι τρία μίλια ἀπὸ τῆς πόλεως. Φοβερὰ δὲ βλασφημία διέρόντιζε τὰ χεῖλη τοῦ κυβερνήτου βλέποντος ὅτι ἐμελλε νὰ στερηθῇ τὴν ἐκ διακοσίων λιρῶν ἀμοιβήν. Ἐθεώρησε τὸν κ. Φόγ, ὅστις ἔμμενον ἀπαθῆς, καίτοι τὴν στιγμὴν ἐκείνην διεκυβεύετο δλόκληρος ἡ περιουσία του.

Τὴν στιγμὴν ἐπίσης ἐκείνην μακρὰ μελανῆ ἄτρακτος, στεφομένη ὑπὸ στροβίλων καπνοῦ, ἐφάνη ὑπὲρ τὴν ἐπιφάνειαν τῶν κυμάτων. Ἦτο δὲ τὸ ἀμερικανικὸν ἀτμοπλοῖον, ἀποπλέον κατὰ τὴν κανονικὴν του ὥραν.

— Νὰ πάρ' ἡ ὄρη! ἀνέκραζεν ὁ Ἰωάννης Βούνσβυ, ἀπωθῆσας τὸν εἶκα μετ' ἀπελπισίας.

— Κάμετε σημεῖον! εἶπεν ἀπλῶς ὁ Φιλέας Φόγ.

Μικρὸν ὄρειχάλκινον τηλεβόλον, εὐρισκόμενον εἰς τὴν πῶραν τοῦ Ταγκαδέρ, καὶ χρησιμεῦον ὅπως πυρσεύῃ ἐν καιρῷ οὐμίγλης, ἐπληρώθη μέχρι στομίου καθ' ἣν ὅμως στιγμὴν ὁ πλοηγὸς προσῆγε τὸν ἀνημμένον ἄνθρακα εἰς τὴν ἐπὴν,

— Τὸ σημεῖον ἀμυχανίας! εἶπεν ὁ κ. Φόγ.

Ἦ σημαία ὑπεστάλη εἰς τὸ μέσον τοῦ ἰστού, ὑπῆρχε δὲ οὕτω ἐλπίς, ὅτι τὸ ἀμερικανικὸν ἀτμοπλοῖον, βλέπον τὸ διδόμενον σημεῖον, ἤθελεν ἐκτραπῆ μικρὸν τῆς ὁδοῦ του, ὅπως προσεγγίσῃ εἰς τὴν ἡμιολίαν.

— Πῦρ! εἶπεν ὁ κ. Φόγ.

Καὶ τὸ μικρὸν ὄρειχάλκινον τηλεβόλον ἐβρόντησεν εἰς τὸν ἀέρα.

(Ἔπειτα συνέχεται.)

Τὸ μῆκος πάντων τῶν σιδηροδρόμων τῆς γῆς τῷ 1830 ἦτο 1,322 χιλιόμετρ., τῷ 1877 δὲ 320,830.

ΠΕΡΙ ΧΕΙΡΙΔΩΝ

Ἡ ἱστορία τῶν χειρῶν ὡς καὶ ἡ τῶν ἐνδυμάτων εἶνε στενότατα συνδεδεμένη μετὰ τῆς ἱστορίας τοῦ πολιτισμοῦ. Διαίρουσιν δὲ αἱ χειρῖδες εἰς τρία, τουτέστι εἰς τὰς δερμάτινας, ἐκ χονδροῦ δέρματος τῶν ζῴων, πρὸς χρῆσιν τῶν γεωργῶν, τὰς κεκαλυμμένας ὑπὸ μεταλλίνων φολιδῶν πρὸς χρῆσιν τῶν στρατιωτικῶν, καὶ τὰς ἐκ δέρματος λεπτοῦ ἢ μεταξίνης χροσοκεντήτους πρὸς χρῆσιν τῶν ἐχόντων λεπτοφυεῖς τὰς χεῖρας. Αἱ τρεῖς δ' αὐταὶ τῶν χειρῶν διαίρεσεις ἀντιστοιχοῦσιν ἀλιθῶς πρὸς τρεῖς ἐποχὰς τοῦ ἀνθρωπίνου βίου, τοὺς χρόνους τῆς βαρβαρότητος, τὴν Μεσαιῶνα καὶ τὴν Ἀναγέννησιν.

Ἀρχαιοτάτη εἶνε ἡ χρῆσις τῶν χειρῶν. Τὸ στρατήγημα δι' οὗ, ὡς διηγεῖται ἡ Παλαιὰ Διαθήκη, ὁ Ἰακώβ ἐπεχείρησε νὰ ὑφαρπάσῃ τὴν εὐλογίαν τοῦ Ἰσαάκ, τοῦτο καὶ μόνον ἀρκεῖ νὰ πείσῃ ἡμᾶς ὅτι κατὰ τοὺς παλαιούς ἐκείνους χρόνους ἦσαν γνωσταὶ αἱ ἐκ δερμάτων κατασκευαζόμεναι χειρῖδες. Μετὰ τὴν Παλαιὰν Διαθήκην ἀνευρίσκωμεν χειρῖδας ἐν Ὀδυσσεΐα καὶ βλέπομεν τὸν γηραιὸν Λαέρτην, τὸν πατέρα τοῦ πολυμηχάνου Ὀδυσσεῶς, περιποιούμενον τὸν ἀγρόν του καὶ φοροῦντα κνημίδας ἐκ δέρματος βοῦς καὶ χειρῖδας, ἵνα μὴ κεντῶσι τὰς χεῖρας του αἱ βᾶτοι,

περὶ δὲ κνήμησι βοείας
κνημίδας βραπτάς δέδετο. . . .
χειρῖδας τ' ἐπὶ χερσὶ, βίτων ἕνεκ' . . .

ὡς λέγει ὁ θεὸς Ὀμηρος.¹ Ἐν γένει οἱ Ἕλληνες οὐδέποτε μετεχειρίζοντο τὰς χειρῖδας ὡς κόσμημα ἢ ὡς μέσον τῆς μαλακότητος τῶν χειρῶν, ὡς οἱ Πέρσαι, αἵτινες ἐφόρουν, κατὰ τὸν Εσροφῶντα,² «περὶ ἀκραις ταῖς χερσὶ χειρῖδας δασίας καὶ δακτυλήθρας.» Ὁ δὲ Ἀθήναιος,³ ἀναφέρει γαστρίμαργόν τινα, ὅστις ἤρχετο εἰς τὰ συμπόσια φορῶν δακτυλήθρας «ἵν' ὡς θερμώτατον ὁ τρισάθλιος ἀναδιδῶ τῇ γλώττῃ» τὸ φαγάτον, ἐν ᾧ οἱ ἄλλοι δαιτυμόνες ἦσαν ἠναγκασμένοι νὰ περιμένωσιν, ἕως οὗ ψυχρανοθῇ καὶ δυνηθῶσι νὰ το λάβωσι, διότι ὡς γνωστὸν τότε ἔτρωγον διὰ τῶν δακτύλων λαμβάνοντες τὰ φαγητά! Ὡς δὲ παρ' Ἑλλήσιν οὕτω καὶ παρὰ Ῥωμαίους αἱ χειρῖδες ἦσαν χρήσιμοι εἰς μόνους τοὺς γεωργοὺς. Σκηπίων ὁ Νασικᾶς, ἰδὼν τινα ἐκλογέα ἔχοντα τυλῶδεις καὶ χονδράς τὰς χεῖρας, ἠρώτησεν αὐτὸν ποῦ κατεσκευάσε τὰς χειρῖδας του.

Καὶ ἐπὶ ὑδριῶν δὲ ἐπιτυμβίων εὐρίσκονται μορφαὶ φοροῦσαι χειρῖδας, πλείσται δὲ ἐπὶ τῆς ἐν Ῥώμῃ στήλης τοῦ Τραϊανῶ.⁴ Πλίνιος δ' ὁ

1 Ὀδυσσεΐας ω, 228-230.

2 Κύρου Παιδείας 8, 8, 17.

3 Α, 10, 25.

4 Τὴν στήλην ταύτην ἔστησε τῷ 112 μ. Χ. ἡ Γερουσία καὶ ὁ δῆμος τῶν Ῥωμαίων εἰς τιμὴν τοῦ αὐτο-

νεώτερος ἔδοιο πορῶν ἐν ὥρᾳ φύγους, λέγει εἰς τὸν γραμματέα του νὰ φορέσῃ χειρῖδας ἵνα δύναται νὰ γράφῃ εὐκόλως προφυλάττων τὰς χειρὰς του ἀπὸ τοῦ φύγους.

Ἐπὶ Φιλίππου Αὐγούστου,¹ βασιλέως τῆς Γαλλίας (1165-1223), ἡ χειρὶς ῥιπτομένη ἔθεωρετο ὡς πρόσκλησις εἰς θείαν κρίσιν, ὃ δὲ κύπτων καὶ λαμβάνων τὴν χειρῖδα ἐστήμαιεν ὅτι ἐδέγετο τὴν πρόσκλησιν. Ὁ ἀτυχὴς νέος Κορράδινος (1252-1268), υἱὸς καὶ διάδοχος τοῦ αὐτοκράτορος τῆς Γερμανίας Κορράδου τοῦ Δ', ἀφαιρεθεὶς τὸν θρόνον καὶ τὴν ζωὴν ὑπὸ τοῦ δουκὸς Καρόλου τῆς Ἀνδεγαβίας, ἀναβαίνων ἀδίκως τὸ ἱκρίωμα, διεμαρτυρήθη ῥίψας εἰς τὸ μέσον τοῦ πλήθους τὴν χειρῖδά του, παρακαλέσας νὰ τὴν δώσωσιν εἰς τινὰ πρίγκιπα συγγενῆ του. Τὴν χειρῖδα ταύτην λαβὼν τις τῶν πολιτῶν ἔδωκεν αὐτῇ εἰς τὸν βασιλέα τῆς Ἀραγωνίας Πέτρον, ὅστις ἔνεκεν αὐτῆς ἀνηγορεύθη ἔπειτα ἐν Παλέρμῳ.

Ἐπειδὴ δὲ ἡ χειρὶς ἦτο σύμβολον προσκλήσεως εἰς μονομαχίαν ἢ εἰς δικαστήριον, διὰ τοῦτο ἀναμφιβόλως ὁ προσερχόμενος ἐνώπιον ἀνωτέρου, ὁ ὑπογράφων γαμικὸν συμβόλαιον, ὁ εὐλογῶν ἐν τῷ βαπτίσματι παρὰ τοῖς καθολικοῖς, ὁ προσερχόμενος εἰς τὴν Ἁγίαν Τράπεζαν, εἰς κοινὴν τῶν Ἀρχόντων Μυστηρίων καὶ ἐν γένει εἰς ὅσον δὴποτε τόπον σεβαστὸν ὄφειλε νὰ ἔγῃ τὰς χειρὰς γυμνάς, ἀνευ χειρῖδων· λέγεται δ' ἐν τινὶ καθολικῷ συναξαρίῳ ὅτι κληρικὸς τις εἰσελθὼν εἰς ἐκκλησίαν χωρὶς νὰ ἐκβάλῃ τὰς χειρῖδας, ἐτιμωρήθη καὶ αἱ χειρῖδες ἐκολλήθησαν ἐπὶ τῶν χειρῶν του. Ἀνηγορεύετο δὲ εἰς τοὺς δικαστὰς νὰ συνεδριάξωσι μετὰ χειρῖδων, οἱ δ' ἀνώτατοι ὑπάλληλοι ἠδύνατο νὰ φορῶσιν, ἀλλὰ μόνον λιᾶς. Ὡς ἔχον δὲ τῶν παλαιῶν τούτων διατάξεων θεωρηθῆτω τὸ ὅτι οἱ μάρτυρες ἐξεταζόμενοι σήμερον ἐν τῷ δικαστηρίῳ ὄφειλουσιν νὰ μὴ φορῶσιν χειρῖδας, ὡς καὶ παρ' ἡμῶν οἱ προκράτορες Τραϊάνου μετὰ τὴν νικηφόρον αὐτοῦ ἐξστρατεῖαν κατὰ τῆς Σακίας. Ἦτο δ' ἐκ λευκοῦ μαρμαρίου ἔργουσα ὕψος μὲν 42 περίπου μέτρον, διάμετρον δὲ 4. Ἐπὶ τῆς κορυφῆς αὐτῆς ἴστατο ὁ ἀνδρὶς τοῦ αὐτοκράτορος καὶ ἡ ἐπιφάνειά τῆς ὅλην ἐκαλύπτετο ὑπὸ ἀναγλύφων περιστώντων ἀνδραγαθῆματά του. Τῷ 1588 ὁ πάπας Σίξτος ὁ Ε' (1521-1590) ἀνακαινίσας τὴν στήλην ἀντικατέστησε τὸν ἀπολεσθέντα ἀνδρῖνα διὰ τοῦ ἀγάλματος τοῦ Ἀποστόλου Πέτρου ἢ στήλην τοῦ Τραϊάνου ἐγκρασίμωσεν ὡς πρότυπον τῆς ἐν Παρισίῳ στήλης τῆς Βανδύμης. Ὁ δὲ Τραϊάνος εἶνε ὁ γνωστός Ῥωμαῖος αὐτοκράτωρ ὁ «πατὴρ τῆς πατρίδος» ἔπνομασθεὶς καὶ τὸν τρίτον κατὰ τῶν Χριστιανῶν διωγμὸν κινήσας

1. Ἐπωνομάσθη Αὐγούστος, διότι ἐγεννήθη τὸν μῆνα Αὐγούστου. Ἀναγορευθεὶς βασιλεὺς πεντεκαίδεκαετίας μετέσχε τῆς γ' σταυροφορίας μετὰ Ῥιχάρδου τοῦ Λεοντόθυμου (1180), ἀπέκρουσε νικηφόρος πολλοὺς ἔθρους τῆς Γαλλίας, ἐπροστάτευσεν (1215) τὸ Πανεπιστήμιον τῶν Παρισίων ὅπερ ἔκτοτε ἐπωνομάσθη «τὸ πρωτότοκον τέκνον τῶν βασιλέων τῆς Γαλλίας») καὶ εἰργάσθη ὑπὲρ τῆς ἐνότητος τῆς πατρίδος του.

σεργόμενοι εἰς μετάληψιν τῶν Ἀρχόντων Μυστηρίων. Κατὰ δὲ τὸν αὐλικὸν κανονισμόν ἀνευ χειρῖδων προσήρχοντο ἐν Γαλλίᾳ πρὸς τὸν βασιλέα, τοὺς πρίγκιπας καὶ τὰς πρίγκιπισσας.

Ἦσαν δ' αἱ χειρῖδες καὶ σύμβολον ἀρχῆς, καὶ αἱ εὐλογοῦμαι ἐν Ῥημοῖς κατὰ τὴν τελετὴν τῆς στέψεως τῶν βασιλέων τῆς Γαλλίας ἐδήλουν ὅτι θεοθεν ἔλαβεν ὁ βασιλεὺς τὴν ἀρχήν. Κατὰ δὲ ταύτην τὴν ἐκ παραδόσεως ἀρχὴν ἡ χειρὶς ἐκρησίμωσεν εἰς ἀναγνώρισιν τῆς κυριαρχίας τοῦ δεσπότη, πρὸς ὃν ἐκδηλῶν ὁ ὑποτελής τὸ σεβασ αὐτοῦ κατέθετε πρὸ τῶν ποδῶν του τὰς χειρῖδας καὶ τὸ ξίφος του. Ἐκάλουν δὲ χειρῖδας καὶ δασυὸν τινα τιμαριωτικόν, καὶ ἡ δωρεὰ χειρῖδος ἐδήλου καὶ τὴν δωρεάν τοῦ κτήματος.

Ἐν Γαλλίᾳ οἱ ἱερεῖς πρῶτοι ἐφόρεσαν χειρῖδας ἐπιτραπέισας ὑπὸ τῆς ἐν Ἀκουισγράφῳ συνόδου, ἧτις καὶ κανονισμόν συνέταξε περὶ τῆς χρήσεως ἐν γένει αὐτῶν. Ἄλλ' ἑτέρα σύνοδος ἐν Πουατιῇ ἀπηγόρευσεν αὐτάς διὰ τοὺς λόγους δι' οὓς ἄλλοτε συνετάχθησαν οἱ κατὰ τῆς πολυτελείας νόμοι.¹

Ὁ Γκαῖτε διηγεῖται ἐν τοῖς Ἀπομνημονεύμασιν αὐτοῦ τὰ ἐξῆς: «Αἱ ἐμπορικαὶ πόλεις προσέφερον ἐπιστήμως χειρῖδας κατὰ τὴν τελετὴν, ἧτις προηγεῖτο τῆς ἐνάρξεως τῶν ἐν Φραγκοφούρτῃ ἐμποριῶν πανηγύρεων. Ἡ ἀνανέωσις τῆς εἰλικρινείας αὐτῶν ἐβεβαιούτο προσέτι καὶ διὰ συμβολικῶν δώρων, ἅτινα προσέφερον εἰς τὸν πρόεδρον τῶν ἐμπόρων ἐν ἐπιστήμῳ συνεδριάσει. Ἴδου δὲ πῶς εἰς ἐμέ, παιδα ὄντα, διηγούντο τὰ κατὰ τὴν τελετὴν ταύτην. Οἱ σύεδροι συνήρχοντο ἐν τῇ μεγάλῃ αὐτοκρατορικῇ αἰθούσῃ, καὶ πρεδρεύοντος τοῦ προέδρου, ὁ γραμματεὺς ἀνεγίνωσκε τὴν αἰτίαν τῆς συνελεύσεως. Ἄλλ' αἰφνης ἤκούετο μουσικὴ ἀλλόκοτος ἐνθυμίζουσα τὴν ἔλευσιν, οὗτος εἰπεῖν, παρελθόντων αἰώνων, καὶ τρεῖς αὐληταὶ κεκαλυμμένην ἔχοντες τὴν κεφαλὴν καὶ ἐνδεδυμένους μανδύας χρυσοπαρούφους, ἐνεφανίζοντο εἰς τὴν αἰθουσαν αὐλοῦντες. Τούτων δ' ὁ μὲν ἐφόσα ἄσκαυλον, ὁ δὲ βαρύκυλον, ὁ δὲ δξύκυλον. Παρευθὺς δὲ διακοπτομένης τῆς συνεδριάσεως εἰσῆρχετο ἀντιπρόσωπος μιᾶς τῶν Ἀσσιατικῶν πόλεων² μετὰ τῆς ἀκολουθίας του, καὶ ἐνεχειρίζεν εἰς τὸν πρόεδρον τὰ συμ-

1. Πρῶτον παρὰ Ῥωμαῖοις συνετάχθησαν ἐπιτήδες νόμοι πρὸς περιστολὴν τῆς πολυτελείας τῶν συμποσίων, τῶν ἐνδυμάτων καὶ αὐτῶν τῶν κηδειῶν καὶ τῶν τάφων. Ἐν Γαλλίᾳ δὲ ἀπὸ Λουδοβίκου τοῦ Η' (1224) μέχρι τοῦ ΙΔ' (1700 κ.εῖ.). Κατὰ τὰς σήμερον ἐπικρατούσας νεωτέρας δοξασίας οἱ τοιοῦτοι νόμοι εἶνε τυραννικοὶ καὶ γελοιοί, ἀντικείμενοι εἰς τὰς στοιχειωδέστατας γνώσεις τῆς πολιτικῆς οἰκονομίας

2. Ἀσσιατικὰ πόλεις αἱ ἀνήκουσαι εἰς τὴν Ἀσαν ἢ Ἀσσιατικὴν Δεσμόν (ἐκ τοῦ ἀρχ. γερμ. hansen συνεταρῖζεσθαι), συσταθέντα τῷ 1241 ὑπὲρ ἀμοιβῆς συμβουθείας κατὰ τῶν πειρατῶν τῆς Βαλτικῆς καὶ ὑπὲρ τῆς προόδου τοῦ ἐμπορίου. Ἀνήθλον δ' αὐταὶ εἰς 80, καὶ διηροῦντο εἰς 4 τμήματα προσεφάρχουσιν τῆς Αὐ-

βολικά δῶρα, ἦτοι δείγματα τῶν διαφόρων εἰδῶν ἐξ ὧν συνίστατο κυρίως τὸ ἐμπόριον τῆς πόλεως. Ἀλλὰ κατὰ παλαιὸν τι ἔθος πάντα τὰ ἐμπορικὰ εἶδη ἐξεπροσώπει τὸ πέπερι. Ὁθεν ὁ ἀντιπρόσωπος κατέθετεν ἐνώπιον τοῦ προέδρου μεγάλην ἐκ γλυπτοῦ ξύλου πεπεροθήκην, καὶ ἐπ' αὐτῆς ζεύγος χειρῶν κεκοσμημένων διὰ μεταξίνων σφαιριδίων καὶ ποικιλιμάτων. Ἦσαν δ' αἱ χειρῖδες αὐταὶ σημεῖον προστασίας εὐμενῶς μὲν ὑπὸ τοῦ προέδρου παρεγομένης, εὐγνωμόνως δὲ ὑπὸ τῆς πόλεως λαμβανόμενης. Καὶ οἱ αὐτοκράτορες δὲ δὲν ἐδίσταζον ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει νὰ στέλλωσι τὸ δείγμα τοῦτο τῆς συνδιαλλαγῆς πρὸς τὰς αὐτοκρατορικὰς λεγομένας πόλεις.¹ Ὁ ἀντιπρόσωπος ἔπειτα κατέθετε παρά τῆ πεπεροθήκῃ λευκὴν ῥάβδον, ἧς ἄνευ οὐδεμία πράξις εἶχε κῦρος τῷ καιρῷ ἐκείνῳ, ἐξέφώνει λόγον καὶ ἀνεχώρει μετὰ τῶν αὐλητῶν.»

Αἱ χειρῖδες παρὰ τοῖς καθολικοῖς ἔχουσι συμβολικὴν ἔννοιαν ἐν τῷ μυστηρίῳ τοῦ βαπτίσματος. Κατ' ἔθος δὲ προσφέρουσι ζεύγος χειρῶν εἰς τὴν ἀνάδοχον.

Οἱ Ἰσπανοὶ συνειθίζον νὰ προσφέρωσι ζεύγος χειρῶν εἰς τοὺς κομίζοντας καλὴν τινα εἶδησιν, ὡς συγχαρίκια τρόπον τινά. Τὸ ἔθος τοῦτο εἰσέχθη καὶ εἰς τὴν Γαλλίαν ἐξ οὗ προήλθον καὶ αἱ παρομοιωθεῖς αὐταὶ φράσεις· *Se donner des gants*, Ἀποδίδω εἰς ἐμαυτὸν ἀξιεπαινόν τινα πράξιν, καυχῶμαι ἐν οὐ δέοντι.

Prendre des gants, mettre des gants, Πράττω ἢ λέγω τι μετὰ πολλῆς περισκέψεως.

Chat ganté n'a jamais pris de souris, Μὲ γάντια ὁ γάτος ποντίκια δὲν πιάνει. Τουτέστι, ἐὰν θέλῃς νὰ κάμῃς σωστὴν τὴν δουλειά σου, πρέπει νὰ πιάσῃς μὲ τὸ χέρι σου.

Μνείας ἀξία εἶνε καὶ ἡ χειρὶς τοῦ ἐν Ἀγγλίᾳ λεγομένου προμάχου *champion* τοῦ βασιλέως καὶ τῆς βασιλίσσης τῆς Ἀγγλίας. Κατὰ τὴν ἀναγόρευσιν τοῦ βασιλέως ἢ τῆς βασιλίσσης ἢ κατὰ τοὺς γάμους αὐτῶν ὁ εὐπατριδῆς ὁ ἐπιτετραμμένος τὸ ἀξίωμα τοῦ προμάχου ἀναγγέλλει διὰ κηρύκων εἰς τὴν πόλιν ὅλην ὅτι ῥίπτει τὴν χειρῖδα ὡς σημεῖον προκλήσεως πρὸς πάντα ὑπήκοον θέλοντα νὰ ὑποβάλῃ ἀντιρροήσεις καὶ νὰ διαμαρτυρηθῇ κατὰ τῆς ἀναγορεύσεως ἢ τοῦ βέκκῃς, Κολωνίας, Βρουσβίχης καὶ Δανζίχης. Συνεισφέρουσι δὲ ἀνάλογον στρατιωτικὴν δύναμιν καὶ χρηματικὴν εἰσφορὰν. Ἀλλ' ἀπὸ τῆς *IE'* ἑκατονταετηρίδος ἤρξατο ἐκπίπτουσα ἡ Ἄνσα ἔνεκα τῆς ἀνακαλύψεως τῆς Ἀμερικῆς καὶ τῆς ἐμπορικῆς ἀκμῆς τῆς Ὀλλανδίας καὶ διελύθη τῷ 1630 περιορισθεῖσα εἰς τρεῖς πόλεις Ἀμβούργον, Βρέμην καὶ Λυδέκκην.

1. Αὐτοκρατορικαὶ ἐλέγοντο ἐν τῇ ἀρχαίᾳ γερμανικῇ αὐτοκρατορίᾳ πόλεις τινὲς ἔχουσαι ἰδίαν διοίκησιν καὶ μόνον ἐξαρτώμεναι παρὰ τοῦ αὐτοκράτορος ἀπετέλουσι δὲ καὶ δύο ἴδια τμήματα ἐν ταῖς Διαιταῖς, τὸ τοῦ Ῥήνου καὶ τὸ τῆς Σουβίας ἦσαν δ' αὐταὶ ἢ Ἀκνίσταρνον, Βρέμην, Κολωνία κλπ.

γάμου τοῦ βασιλέως. Τοῦ ἐθίμου τούτου ἐγένετο χρῆσις καὶ κατὰ τὴν ἀναγόρευσιν τῆς νῦν βασιλείσεως τῆς Ἀγγλίας Βικτωρίας.

Τὸν Μεσαίωνα οἱ διὰ μεταλλίνων φολίδων κεκαλυμμέναι χειρῖδες ἦσαν μέγρος ἀναπόσπαστον τῆς πανοπλίας τῶν Ἱπποτῶν. Καὶ σήμερον δ' ἐτι ὁ χειρισμὸς τῶν ἀγγεμάχων ὄπλων εἶνε ἀσφαλέστερος καὶ εὐκολότερος μετὰ χειρῶν. Ὅτε δὲ ἴσχυε τὸ τιμαριωτικὸν σύστημα ἐν χρήσει ἦσαν καὶ αἱ λεγόμεναι *χειρῖδες ἰερακοτρόφου* ἐκ δέρματος βουβάλου, αἱ ἐκ δέρματος ἐλάφου καὶ αἱ ἐκ δέρματος αἰγάγρου. Βραδύτερον αἱ χειρῖδες ἀπομένουσιν ὡς μέσον προφυλακτικὸν κατὰ τοῦ ψύγους καὶ τινων ἐπιδημικῶν νόσων. Τὴν *IE'*, *IG'* καὶ *IZ'* ἑκατονταετηρίδα αἱ χειρῖδες ἦσαν πεποικιλμέναι διὰ μεταξίης καὶ χρυσοῦ· ὁ ἐπικρατῶν τότε ἰταλικὸς συρμὸς δὲν ἐλησμόνησε τὸ μέρος τοῦτο τοῦ στολισμοῦ.

Μέσον πολυτελείας ἐγένοντο αἱ χειρῖδες ἐν Γαλλίᾳ ἐπὶ Ἑρρίκου τοῦ *Γ'* (1551-1589) μεταθάντος τοῦ συρμοῦ ἐξ Ἀγγλίας, καὶ ἔκτοτε ἀπετέλεσαν μέρος ἀπαραίτητον τῆς γυναικείας ἐνδυμασίας. Αἱ γυναῖκες ἐφόρου μεταξίνας μόνον χειρῖδας· τὸν δὲ χειμῶνα ἦσαν ἐν χρήσει αἱ ἐκ δέρματος βουβάλου ὑπεστρωμένοι διὰ σι σύρας. Καὶ τῶν μὲν χωρικῶν ἦσαν ἐκ σαγαίου ἢ χονδροῦ δέρματος, τῶν δ' εὐγενῶν ἐκ διηθισμένου ὑφάσματος ἢ ἐκ λεπτοῦ δέρματος. Ἐν δὲ τῇ αὐτῇ Αἰκατερίνης τῆς ἐκ Μεδίκων (1519-1589) ἐφόρου χειρῖδας μεμυρισμένας, φραγγιπόδια ὀνομαζόμενας ἀπὸ τινος κόμιτος ἰταλοῦ Φραγγιπόδη, πρώτου εἰσαγαγόντος τὸν συρμὸν τοῦτον εἰς Γαλλίαν. Ἀρχουένης δὲ τῆς βασιλείας Λουδοβίκου τοῦ *ΙΔ'* (1638-1715) αἱ δερμάτιναι χειρῖδες ἔγειναν κοιναί, ἀλλ' ἐφόρου αὐτὰς μόνον ἐν τῇ ἱππασίᾳ, ἐν ὀδοιπορίᾳ, ἐν θήρᾳ καὶ ἐν γένει εἰς οὐχί ἐπισήμους περιστάσεις. Μέχρι δὲ τῆς *III'* ἑκατονταετηρίδος πᾶς εἰσερχόμενος εἰς τὰ βασιλικά ἱπποστάσια ὤφειλε νὰ ἐκβάλῃ τὰς χειρῖδας. Ἐν δὲ τῇ αὐτῇ ἐφόρου κατὰ προτίμησιν περικάρπια ἐκ τριγάπτων καλύπτοντα μέρος τῆς χειρός. Λουδοβίκος δ' ὁ *III'* (1755-1824) ἐμμένων εἰς τὰ παλαιὰ οὐδέποτε ἐφόρεσε χειρῖδας.¹

Οἱ λεγόμενοι εὐγενεῖς θεωροῦσι, καὶ λίαν εὐλόγως, ὡς πρᾶγμα σπουδαιότατον οὐ μόνον τὴν

1. Ἡ χρῆσις τῶν χειροκτινῶν (περιχειρῶν), γράφει ὁ Σκαρλάτος Δ. Βουζάντιος ἐν τῇ «Κωνσταντινουπόλει» του, περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ *IB'* τοῦλάχιστον αἰῶνος, δὲν ἦν γνωστὴ ἐν Κωνσταντινουπόλει, ὁ δὲ Κωνειάτης, περιγράφων τὸ ἐξωτερικὸν τοῦ Λατίνου Πατριάρχου τῆς Κωνσταντινουπόλεως Θωμᾶ Μοροζίνῃ, λέγει ὅτι «περικλείει τὰς χειρὰς αὐτοῦ ἐντὸς θηκῶν δερματίνων, ἐσχημαμένον περὶ τοὺς δακτύλους.» Οἱ δὲ μεταξὺ τῶν Ὀθωμανῶν νέοι καλλωπισταί, μόλις πρὸ ὀλίγων ἐτῶν συνειθίσαν τὰ χειροκτία, προσδιωρισμένα ὑποχρεωτικῶς μόνον διὰ τοὺς ἀνωτέρους ἀξιώματικούς καὶ διὰ τοὺς στρατιώτας τῆς αὐτοκρατορικῆς φρουρᾶς ἐν ταῖς κραταῖσιν.

καθαριότητα, ἀλλὰ καὶ τὴν μαλακότητα καὶ τὴν λευκότητα τῶν χειρῶν. Τὰ δύο δὲ ταῦτα ἐπιτυγχάνονται διὰ τῆς χρήσεως τῶν χειρῶν. Τινὲς συνειθίζουσι νὰ κοιμῶνται φοροῦντες χειρῶν, ἀπαραίτητοι δ' εἶνε αὐταὶ κατὰ τὰς ὁδοπορίας. Γνωστὸν δ' εἶνε ὅτι καὶ ὁ Βύρων τοσοῦτον ἐφρόντιζε περὶ τῶν μικρῶν καὶ χιονολευκῶν χειρῶν του, ὥστε καὶ κολυμβῶν ἐφόρει χειρῶν.

Ἐν τισὶ δὲ πόλεσι τῆς μεσημβρινῆς Γαλλίας οἱ εὐγενεῖς ἔχουσι κυριώτατον μέλημα οὐχὶ τὰς χειρῶν, ἀλλὰ τὴν ὑπόδεσιν. «Οἱ ἄγγλοι εὐγενεῖς, γράφει γάλλος τις συγγραφεὺς γράψας *Ἐγχειρίδιον περὶ τοῦ κομῶος ζῆν*, ὀφείλουσι νὰ μεταχειρίζονται ἐξ ζεύγη χειρῶν τὴν ἡμέραν. Καὶ τὴν μὲν πρωτὰν ἐλαύνοντες τὸ κυνηγετικὸν ἄγλημα χειρῶν ἐκ δέρματος βέννου, κατὰ τὴν διωξίν τῆς ἀλώπεκος χειρῶν ἐκ δέρματος αἰγάγρου, ἐπανερχόμενοι δὲ εἰς Λονδίνον ἐπὶ δίφρου, χειρῶν ἐκ δέρματος κάστορος. Πορευόμενοι δ' ἔπειτα χάριν περιπάτου εἰς τὸ "Αἶτ Πάρκ χειρῶν ἐκ χρωματιστοῦ δέρματος ἐρίφου πορευόμενοι δ' ἐπὶ δεῖπνον χειρῶν ἐκ κιτρινοῦ δέρματος κυνός. Τὴν δ' ἑσπέραν ἐν τῷ χορῷ ἢ τῇ ἑσπερίδι χειρῶν ἐκ λευκοῦ λεπτοτάτου δέρματος, διηθησιμῆς διὰ μεταξίνων ποικιλμάτων. Ἡ τήρησις δὲ τοῦ κανονισμοῦ τούτου ἀπαιτεῖ δαπάνην εἰς χειρῶν τεσσαράκοντα καὶ ὀκτώ φράγκων καὶ ἑβδομήκοντα καὶ πέντε λεπτῶν τὴν ἡμέραν, ἧτοι ἐπτακαίδεκα χιλιάδας καὶ ἐπτακόσια ἐνενήκοντα τρία φράγκα καὶ ἑβδομήκοντα καὶ πέντε ἑκατοστὰ τὸ ἔτος (ἐν ἔτει 1839).»

Ἐν Ἡρισίους ἀρκοῦσι δύο μόνον ζεύγη τὴν μὲν ἡμέραν ἐκ δέρματος δορκάδος ἢ κάστορος ἢ ἐρίφου διαφόρων χρωμάτων, τὴν δ' ἑσπέραν ἐν τῷ θεάτρῳ ἢ ἐν τῇ ἑσπερίδι χρώματος ἀχύρου. Μόνον δὲ κατὰ τὰς μεγάλας καὶ ἐπιστήμους θήρας εἶνε ἀπαραίτητον καὶ τρίτον ζεύγος. Αἱ κοπταὶ μεταξίνοι χειρῶν ἐνθουμίζουσι τὰς καλὰς ἡμέρας τῆς αὐτῆς Λουδοβίκου τοῦ ΙΔ' καὶ τὸν καλλωπιστικὸν αἰῶνα τοῦ ΙΕ'. Καὶ σήμερον δὲ αἱ ἐν χρήσει χειρῶν εἶνε αἱ δερμάτιναι, αἱ πλακταῖ, αἱ μεταξίνοι, αἱ δικτυόκλωστοι, αἱ ἐκ βατίστης, αἱ ἐκ σιωτικῶν νήματος, αἱ βυμβάκιναι.

Πολλάκις ὑπεκινήθη τὸ ζήτημα περὶ τῆς κομψότητος ἅμα δὲ καὶ τῆς χρησιμότητος τῶν χειρῶν. Ἀλλ' οἱ φιλόκαλοι ἀναγνώσται τῆς Ἐστίας παρακαλοῦνται νὰ μὴ ἀπαιτήσωσι παρ' ἡμῶν νὰ ποφραθῶμεν ἐνταῦθα εἰτε ὑπὲρ τῶν χειρῶν εἰτε ἐναντίον αὐτῶν, διότι ὁ σκοπὸς τοῦ πρῶτοντος ἀρθριδίου δὲν εἶνε τοῦτο. Εὐκολώτερον δ' εἶνε νὰ ὑποτάσσεται τις εἰς τὸ ὑπὸ πάντων ἐν γένει παραδεδογμένον ἢ νὰ θέλῃ νὰ το μεταβάλλῃ. Δὲν εἶνε διόλου ἀπρεπὲς τὸ νὰ εἰσέρχεται τις εἰς Ἰουδαϊκὴν Συναγωγὴν φορῶν τὸν πῖλόν του, οὐδὲ νὰ ἐκβάλλῃ τὰ σανδάλιά του μέλλων νὰ εἰσέλθῃ εἰς μουσουλμανικὸν τέμενος. Ὁ νῦν

ἐπικρατῶν συρμὸς ἀπαιτεῖ νὰ φορῶμεν χειρῶν ὅποτε πορευόμεθα εἰς ἀκρόασιν τινα ἢ ἐπίσημον ἐπίσκεψιν. Κατὰ τὰς δύο ταύτας περιστάσεις τὸ νὰ μὴ φορῇ τις χειρῶν εἶνε ἄτοπος οἰκειότης.

Ἐν ἑσπερίδι ἐκβάλλομεν τὴν δεξιὰν χειρῶν ἵνα λάβωμεν ποτόν τι ἢ παγωτόν καὶ τὰ τοιαῦτα, ἀλλ' ὀφείλομεν νὰ φορέσωμεν αὐτὴν πάλιν, ἐὰν θελήσωμεν νὰ καλέσωμεν κυρίαν τινα νὰ συγχορεύσῃ μεθ' ἡμῶν. Ἀλλ' ἐν τισιν οἰκογενεαῖς ἀρχαίαις ὑπάρχει ἐτι κατὰ παράδοσιν τὸ νὰ τρώγῃ μετὰ χειρῶν, οἱ ἄνδρες νὰ φορῶσι μελανά φορέματα καὶ αἱ γυναῖκες ἐσθῆτας ἀνοικτὰς περὶ τὸν τράχηλον καὶ τὸ στήθος, ὅπερ ὅμως δὲν ἐκόλυε προηκίπισάν τινα ἔχουσαν χεῖρας εὐμορφοτάτας νὰ τρώγῃ τὴν σαλάταν λαμβάνουσα αὐτὴν διὰ γυμνῶν τῶν δακτύλων. Ὡς μοναδικὸν δὲ παράδειγμα δυνάμεθα νὰ ἀναφέρωμεν τὴν συνήθειαν δουκὸς τινος καὶ δουκίσσης (de Chaulnes), οὔτινες προσέφερον εἰς τοὺς παρακαθημένους ἐκ τινος τῶν ἐπὶ τῆς τραπέζης φαγητῶν διὰ τοῦ αὐτοῦ κοχλιαρίου ὅπερ αὐτοὶ πρὸ ὀλίγου μετεχειρίσθησαν.

Ὡς προφυλακτικὸν τῆς ὑγείας αἱ χειρῶν ὠφελουσι πολύ. Ὡς μέσον δὲ καλλωπισμοῦ ἐπιτρέπεται νὰ τὰς θεωρῶμεν ὡς παιδαριῶδες πρᾶγμα καὶ ὀγληρόν διότι συμπιέζουσι τὰς χεῖρας, παρεμποδίζουσι τὴν λειτουργίαν τῶν πόρων τοῦ δέρματος καὶ γίνονται αἰτία νὰ ποροφᾶ τὸ σῶμα βαφικὰς οὐσίας βλαπτικὰς. Ἡ χρῆσις τῶν χειρῶν εἶνε μία τῶν μυριῶν βασάνων ἃς ὁ συρμὸς ἐπιβάλλει εἰς ἡμᾶς καὶ ἡμεῖς τὰς ἀνεχόμεθα διὰ μόνον τὸν λόγον ὅτι τὸ ἀπαιτεῖ ὁ συρμὸς. Ἐν τῷ θεάτρῳ, ἐν ταῖς μουσικαῖς συναυλίαις πρέπει νὰ προσερχώμεθα μετὰ χειρῶν. Ἀλλὰ διατί; Αἱ εὐμορφοὶ χεῖρες δὲν θυσιάζονται οὕτω πως πρὸ τῶν ἐχουσῶν ψεγάδιόν τι κατὰ τὸν σχηματισμόν; ὅπερ καὶ μόνον δικαιολογεῖ τὰς χειρῶν ὡς προκαταλύματα τῆς ἀσχημίας. Ὡστε οὐδένα λόγον ἔχει ἢ χρῆσις τῶν χειρῶν εἰς πᾶσαν ἄλλην περίστασιν πλὴν τῶν τριῶν τούτων, τοῦ ψύχους δῆλον ὅτι, τῆς θήρας καὶ τοῦ πολέμου. ***

Οἱ Εὐρωπαῖοι ἑορτάζουσι κατὰ παλαιὸν ἔθος τὴν εἰκοσιπενταετηρίδα τοῦ γάμου των, καλοῦντες αὐτὴν ἀργυροῦν γάμον (noces d'argent), ὡς καὶ τὴν πενητηκοσταετηρίδα ἐπίσης, ἣν καλοῦσι χρυσοῦν γάμον, (noces d'or). Ἐσχάτως ἑορτάσθη, ὡς γνωστὸν, καθ' ἅπασαν τὴν Αὐστρίαν, ἐν μεγάλῃ καὶ πανδημῳ πομπῇ ἢ εἰκοσιπενταετηρίδι τοῦ γάμου τοῦ Αὐτοκράτορος Φραγκίσκου Ἰωσήφ. Τῆς μεγαλοπρεποῦς ταύτης ἑορτῆς δημοσιεύομεν κατωτέρω σύντομον περιγραφὴν, ἐρανιζόμενοι αὐτὴν ἐκ τῆς «Κλεισῆς». Σ. τ. Δ.

Εἰκοσιπενταετηρίδι τοῦ γάμου τοῦ ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΟΣ ΤΗΣ ΑΥΣΤΡΙΑΣ

Εἰς τοὺς λαοὺς τῆς Αὐστροουγγαρίας ἢ παρελθούσα ἑβδομάς παρέσχεν ὑπόθεσιν καὶ ἀφορμὴν εὐκρινούς χαρὰς, διαρκούς ἀγαλλιάσεως καὶ αὐτεπαγγέλτων ἐπιδεικτικῶν πανηγύρεων, σμυ-

πληρωθείσης τῇ 24 ἀπριλίου τῆς εἰκοσιπενταετηρίδος τῶν γόμων τῆς Α. Μ. τοῦ αὐτοκράτορος Φραγκίσκου Ἰωσήφ καὶ τῆς αὐτοκρατορικῆς συμβίου του. Ἀναβῆς ἐπὶ τὸν θρόνον τῷ 1849 ὁ αὐτοκράτωρ παρέλαβε τὴν μετερινίχειον αὐστριακὴν μοναρχίαν τῷ 1815, ἣν ἐν τῷ θορυβῶδει καὶ μακρῷ χρόνῳ, ἀνὰ μέσον παντοίων πολέμων, ἐρίδων καὶ περιπετειῶν, ἐκάθηρε παντὸς δεσποτικῷ ρύπου, ἀπῆλλαξε παντὸς πολιτικοῦ δεσμοῦ, ἀνεκαίνισε καὶ ἐκράτυνε διὰ πλήρους παραχωρήσεως συνταγματικῶν καὶ δημοτικῶν ἐλευθεριῶν καὶ ἀπέδειξε δύναμιν μεγάλην, σπουδαίαν καὶ ἀπαραίτητον ἐν τῷ κέντρῳ τῆς Εὐρώπης. Τὴν ἐπὶ ἰδίῳ κοινῷ καὶ ἀγαθῷ ἔμφρονᾳ καὶ εὐεργετικῇ τοῦ αὐτοκράτορος κυβερνήσειν μαρτυρεῖ ἔνθεν μὲν ἡ σπουδαία θέσις, ἣν κατέχει νῦν ἡ Αὐστρία ἐν τοῖς εὐρωπαϊκοῖς συμβουλίαις, ἔνθεν δὲ ἡ ἀνυπόκριτος πρὸς αὐτὸν ἀγάπη καὶ πίστις τῶν πολυωνύμων ὑπὸ κλῶν φυλῶν, αἵτινες, παρὰ πάσας τὰς μικρὰς ζηλοτυπίας καὶ διαφωνίας των, ἀνευρίσκουσιν ἐν τῇ εὐκλειῇ τῶν Ἀψοβούργων δυναστεία τὴν διαλλαγὴν, τὴν ἔνωσιν καὶ τὴν ἰσχύιν των. Ἐκ τῶν διὰφόρων τῆς μοναρχίας ἐπαρχιῶν ἀπὸ τῆς παρελθούσης δευτέρας ἐπέρρευσαν εἰς Βιένναν χιλιάδες Γερμανῶν, Οὐγγρῶν, Βοημῶν, Κροατῶν, Δαλματῶν, Ἰταλῶν, Σέρβων καὶ δὴ Ὁθωμανῶν, καθολικοὶ καὶ ὀρθόδοξοι Ἀρχιεπίσκοποι καὶ Ἐπίσκοποι, Ραββῖνοι καὶ κληρικοὶ Ἰσλαμίται, ἄλλοι ἀντιπρόσωποι ἐβδομήκοντα καὶ ἐπέκεινα πόλεων, ἵνα συγχαρῶσι τῷ αὐτοκράτορι, ὅστις ἔχει προχείρους πρὸς ἕνα ἕλαστον φράσεις εὐχαριστίας καὶ φιλανθρωπίας. Ἐκ τῶν ἀλλεπαλλήλων ἑορτῶν, αἵτινες τελοῦνται κατὰ τὴν ἐβδομάδα ταύτην ἐν Βιέννῃ, ἰδιαιτέρας μείας ἀξία εἶναι ἡ τῶν ἐγκαινίων τοῦ ναοῦ τοῦ Σωτῆρος.

Δύο ἔτη μετὰ τὴν ἐπὶ τὸν θρόνον ἀνάρρησίν του ὁ αὐτοκράτωρ Ἰωσήφ παρ' ὀλίγον ἐπιπτε θῆμα οὐγγρῶν ράπτου, ἐπιχειρήσαντος νὰ τὸν δολοφονήσῃ ἐν πλήρει μεσημβρίᾳ. Ὁ τῆς Α. Μ. ἀδελφός, ἀρχιδουξ Μαξιμιλιανός, ὁ κατόπιν δυστυχῆς τοῦ Μεξικίου αὐτοκράτωρ, προσεκάλεσε τοὺς λαοὺς τῆς Αὐστρίας εἰς μικρὸν ἔθρονον, δι' οὗ νὰ ἀνεγερθῇ ναὸς τοῦ Σωτῆρος εἰς ἀνάμνησιν τῆς σωτηρίας τοῦ αὐτοκράτορος. Ὁ ἀρτίως ἀποτελεσθεὶς ναὸς οὗτος εἶναι τὸ κάλλιστον καὶ θαυμασιώτατον τῶν ἀριστουργημάτων τῆς γοθτικῆς ἀρχιτεκτονικῆς τῶν καθ' ἡμᾶς χρόνων· κατὰ δὲ τὴν κομψὴν φράσιν τῶν περὶ τὰς καλὰς τέχνας φιλοσοφούντων, εἶναι «οὐ μόνον πεπηγυῖα μουσικῆ, ἀλλ' ἄφθιτον ποίημα ἐκ μυρίων μαρμάρων καὶ λίθων. οὐ τινος τὰς ὑψηλὰς καὶ μεγαλοπρεπεῖς στροφὰς ἀπὸ ἔτους εἰς ἔτος ἐφιλοτέχνει καὶ συνεκόλλα ὁ περιφανὴς ἀριστοτέχνης Ἐρρίκος ὁ Φέρστελος, ὁ πῶγωνα καὶ κροτάφους λευκανθίσας κατὰ τὴν μακροχρόνιον καὶ πολυμέρισμον ἐργασίαν του». Ὁ ναὸς εἶναι κτίριον ἐπιμνηστικόν,

ἔχει τρεῖς ναῦς, πολύγωνον εἴσοδον καὶ ἑπτὰ παρεκκλήσια καὶ μίαν ναῦν πλαγίαν μετὰ ἄλλων τεσσάρων παρεκκλησιῶν. Ὅσον ἀπλοῦν εἶναι τὸ σχέδιόν του, τοσοῦτον πολὺπλοκα φαίνονται τὰ κοσμητικὰ ἐλατήρια, τοσοῦτον δὲ πλουσία καὶ ἡ ἀλλεπάλληλος διαδοχὴ τῆς ποικιλίας τῶν τύπων. Ἡ μακρὰ ἔρις περὶ χρήσεως χρωμάτων καὶ χρυσαυλοφῆς ἐν τῇ γοθτικῇ ἀρχιτεκτονικῇ ἐλύθη διὰ τῆς ἀνεγέρσεως τοῦ ναοῦ τούτου, προτύπων ληφθέντων τῶν ἀπὸ τοῦ II' καὶ ΙΔ' αἰῶνος ἀριστουργημάτων τῆς οἰκοδομικῆς ἐν Γαλλίᾳ καὶ Γερμανίᾳ. Ὁ ναὸς τοῦ Σωτῆρος δὲν εἶναι μόνον εὐκέρητος οἶκος, ἀλλὰ καὶ ἀξιοπρεπὲς τέμενος τῶν καλῶν τεχνῶν. Φιλοπονηθεὶς κατὰ τοὺς ἀκριβεῖς κανόνας τῆς ἀκουστικῆς, ἐμπνέει τοῖς προσερχομένοις εὐλάβειαν διὰ τῆς ἀπανταχοῦ ἴσης διαμονῆς τοῦ ἤχου τῶν ἁμαμάτων, διὰ τῶν περικαλεστέων τοιχογραφιῶν καὶ διὰ τῶν 78 κεχρωματισμένων μικρῶν καὶ μεγάλων παραθύρων. Ἐν τοῖς τελευταίοις τούτοις παρεστάθη συμβολικῶς πρῶτον μὲν ἡ γένεσις, ἡ διαδοσις καὶ ἡ δύναμις τοῦ χριστιανισμοῦ καθόλου, εἶτα δὲ ἡ τοῦ χριστιανισμοῦ πρόδοσις ἐν μιᾷ ἐκάστη τῶν ἐπαρχιῶν τῆς αὐστρουγγρικῆς μοναρχίας. Εἰς τὸν χρωματισμὸν τῶν λαμπρῶν παραθύρων γενναίως συνδύαλλοντο τὸ αὐτοκρατορικὸν ζεῦγος, ὅλος ὁ αὐτοκρατορικὸς οἶκος, ἀρχιεπίσκοποι, μοναχοὶ, ἡ κοινότης τῆς Βιέννης, ἡ ἀριστοκρατικὴ τάξις καὶ πλεῖστοι τῆς τέχνης Μαικήται, ἐν οἷς ὁ μακαρίτης βαρὼν Σίνας καὶ ὁ βουλευτὴς Νικ. Δούμπας. Ἡ ὅλη δαπάνη ἀνέβη εἰς 4,000,000 φιορινίων.

Εἰς τὰς ὀκταήμερους πανηγύρεις ἐπέθηκε τὴν κορωνίδα ἡ ἐνώπιον τοῦ αὐτοκρατορικοῦ ζεύγους παρέλασις διακοσίων περὶπου συντεχνιῶν, ἐκάστης ἐν πλήρει ἰδίᾳ στολῇ μεσαιωνικῇ μετὰ μυρίων συμβόλων ἀλληγορικῶν. Τὰ κατὰ τὴν πομπὴν ἐσχεδιάσαν ὁ αὐστριακὸς ζωγράφος Μακάρ, ὁ περιφημότερος τῶν ζώντων ζωγράφων τῆς Εὐρώπης. Αἱ ἐθνικαὶ πανηγύρεις καὶ αἱ βασιλικαὶ πομπαὶ κατὰ τὸν μεσαιῶνα, αὐτοὶ οἱ θρίαμβοι τῶν ρωμαίων αὐτοκρατόρων δὲν εἶναι ἀξιοὶ νὰ παραβληθῶσι πρὸς τὴν ἀπαράμιλλον φιλοκαλίαν καὶ τὸν καλλιτεχνικώτατον ὀργανισμὸν τῆς ἐν Βιέννῃ παρελάσεως, ἥτις ὑπάρχει πρώτη καὶ μοναδικὴ ἐν τῇ ἱστορίᾳ. Ὁ γενναῖος αὐτοκράτωρ Φρ. Ἰωσήφ ἐπεδαφιλεύσατο πολλοῖς τὴν βασιλικὴν χάριν καὶ τὴν βασιλοπρεπῆ ἐλεημοσύνην του. Ἐχορήγησεν ἄφεισιν εἰς 400 καταδίκους, διεσκόρπισε μυριάδας χρημάτων εἰς τοὺς πτωχοὺς, κατέβαλε δὲ ἐν τῷ ὀνόματι ἑαυτοῦ καὶ τῆς αὐτοκρατείας ἐκ τοῦ ἰδιαιτέρου ταμείου του 600,000 φιορινίων, ὅπως ἐκ τοῦ τόκου σχηματισθῶσι 40 σιτηρέσια χάριν κενδεῶν καὶ βοθηθῆαι ἀξίων φοιτητῶν ἐν ἐκάστῃ ἀδιακρίτως σχολῇ τῶν ἀνὰ πᾶσαν τὴν Αὐστρουγγαρίαν πανεπιστημίων. Πρὸς τὸν ἐπὶ τῶν ἑσω-

τερικῶν ὑπουργῶν διεβίβασε τόδε τὸ εὐχαριστήριον· « Ἀγαπητὴ κόμη Τάαφς, κατὰ τὰ τριάκοντα καὶ ἐπέκεινα ἐτη τῆς ἐμῆς κυβερνήσεως, πλὴν τινῶν ὥρων λυπηρῶν, συνεκινώνησα τοῖς λαοῖς μου καὶ πολλῶν φειδρουνῶν· ἀγνοτέραν ἔμῳς χαρὰν δὲν ἐνεποίησάν μοι ἢ αἱ ἀρτίως παρελθούσαι ἡμέραι. Τὴν χαρὰν παρσκευασάν μοι οἱ ἀγαπητοὶ λαοί μου. Βαθέως συνεκίνησαν ἐμὲ καὶ τὴν Αὐτοκράτειραν αἱ αὐταπάγγελτοι ἐπιδείξεις εἰλικρινοῦς ἀγάπης καὶ ἀνυποκρίτου πιστότητος. Ἰδιῶται καθ' ἕκαστον, σύλλογοι, σωματεῖα, κοινότητες, ἀρχαί, ἀντιπρόσωποι πασῶν τῶν ἐπαρχιῶν, ἐξ ἅπασων τῶν τάξεων καὶ τῶν στρωμάτων τῆς κοινωνίας προσήνεγκαν ἡμῖν συγκινητικωτάτας ἐνδείξεις εἰλικρινοῦς ἀγαλλιάσεως καὶ ἐγκάρδια συγχαρητήρια. Σεμνύνουσαι καὶ μακαρίζω ἑμαυτὸν δυνάμενος νὰ θεωρήσω λαοὺς, οἷους τὸ κράτος τοῦτο περιλαμβάνει. Ὡς τὴν μεγάλην ἐμὴν οἰκογένειαν. Ἐν τοῖς δείγμασι δὲ τῆς ἀγάπης αὐτῆς ἀνευρίσκομεν τὸ ἀποτέλεσμα τῆς ἀνωθεν εὐλογίας, ἣν πρὸ 25 ἔτων ἐπεκαλεσάμεθα, καὶ ἣν ἀπεκδεχόμεθα καὶ ἐν τῷ μέλλοντι παρὰ τῆς Θεῆας Χάριτος ἐπ' ἀγαθῷ τοῦ οἴκου, τῶν τέκνων ἡμῶν καὶ τῆς πατρίδος.»

ΑΞΙΩΜΑΤΙΚΟΣ ΕΠΙ ΤΩΝ ΑΝΘΕΩΝ

παρὰ τοῖς Τούρκοις.

Εἰς τὰ ζωγραφικὰ περιβόλια, τὰ καταστολιζόμενα τὰ παλάτια τοῦ Σουλτάνου καὶ τῶν μεγάλων ἐν Κωνσταντινουπόλει, εὐρίσκομεν καλλιεργούμενα ὅλα τὰ εἶδη τῶν ἀνθῶν ὅσα συγκροτοῦσι τὸν στέφανον τοῦ ἐνιαυτοῦ, τὰ δένδρῳα, τοὺς ναρκίσσους, τοὺς ὑακίνθους, τὰ ἰάσμινα, τὰ εὐανθῆ βιτράχια κτλ. Ἀλλὰ μετὰ τὸ ρόδον καὶ τὸ γαρόφαλλον, οἱ Ὄθωμανοὶ προτιμῶσι τὸ γλαφυρότατον Περσικὸν λείριον (λαλέ), τοῦ ὁποίου ἢ τοῦ χρωματισμοῦ ἀρμονία καὶ ἡ ἀβρότης ἀναπληροῦσι τῆς εὐωδίας τὴν ἔλλειψιν. Τὸν εὐώδη δὲ χορὸν, τοῦ ὁποίου προεξέρχεται τὸ ἴον, κλείουσι τὸν Σεπτέμβριον τὰ μεγαλοπρεπῆ καὶ εὖοσμα κρίνα, καὶ αἱ ποθεινότεραι διὰ τὰς πολιτίδας γαζῖαι. Ὑπάρχει δὲ καὶ ἀξιωματικὸς ἐπὶ τῶν ἀνθῶν (σοκουφετσή-μπασης ἢ ταιτσεκτσή-μπασης), διορισθεὶς πρώτην φορὰν ἐπὶ τοῦ Σουλτάν Ἀχμέδ τοῦ Γ'. Τὸ ἔγγραφο τοῦ διορισμοῦ τοῦ ἀξιωματικοῦ τούτου, τοῦ ὁποίου καθήκον εἶνε νὰ ἔχη δι' ὅλου τοῦ ἔτους ἑτοίμα ὅλων τῶν εἰδῶν τὰ ἄνθη, μήπως ὀρεχθῆ κατὰ τύχην τινὸς αὐτῶν, ἐν καιρῷ τοῦ χειμῶνος, κυοφοροῦσα καμμία τῶν γυναικῶν τοῦ Σουλτάνου, εἶνε περιεργότατον, καὶ διὰ τοῦτο μετὰφρασιν αὐτοῦ εὐχαρίστως θέλουσιν ἶδει, ἐλπίζομεν, οἱ ἀναγνώσται ἡμῶν ἐνταῦθα, ὡς δείγμα τῆς μεταφορικῆς τῶν Ἀσιασῶν γλώσσης. Τὸ ἔγγραφο τοῦτο, καλλωπισμένον ὀλόγουρα μετὰ ρόδα καὶ

ἄλλα ἄνθη περιχύρσα, ἐτελείωνε μετὰ τὰς ἐξῆς ἀνθηρὰς αὐτόγραφα φράσεις: « Διατάττομεν δὲ ὥστε πάντες οἱ φυτοκόμοι καὶ ἄνθ. κόμοι νὰ γορίζωσιν ὡς πρῶτον καὶ ἀρχηγὸν αὐτῶν τὸν ἐπιφέροντα τὸν παρόντα ὄρισμόν, καὶ νὰ ἦνε ἐκείπιοι αὐτοῦ ὄλοι ὀφθαλμοὶ ὡς ὁ ναρκίσσος, ὄλοι ὠτία καθὼς τὸ ρόδον· νὰ μὴ ἔχωσι δέκα γλώσσας ὡς τὸ κρίνον· νὰ μὴ μεταβάλλωσι τὴν ἀκωκὴν τῆς γλώσσης αὐτῶν εἰς ἀκανθαν βροῖας, ἐμβαπτομένην εἰς τῶν ἀπρεπῶν λόγων τὸ αἷμα· ἀλλὰ νὰ ἦνε συνεσταλμένοι, καὶ νὰ κρατῶσι κλεισμένον τὸ στόμα αὐτῶν, ὡς ὁ κάλυξ τοῦ ρόδου· καὶ ὅχι νὰ τὸ ἀνοίγωσι (πρὸς ὀμιλίαν) παρὰ καιρὸν ὡς ὁ κυανὸς ὑακίνθος, ὅστις σκορπίζει τὴν εὐωδίαν αὐτοῦ πρὶν τὴν ἐπιθυμῆσῃ· νὰ κλίνωσι, τέλος πάντων, τὴν κεφαλὴν, ὡς τὸ ἴον, καὶ ὅχι νὰ ἀντικρούωσιν ἀπειθῶς κτλ.»¹

Γινῶμαι καὶ σκέψεις ἡθικαὶ τοῦ δουκὸς

ΔΕ-ΛΑ-ΡΟΣΦΟΥΚΩ

[Μετὰφρασις Γ. Ζωχιού.]

141.

Πολλάκις καυχώμεθα ὅτι οὐδόλως ἡ ἀνία ἡμᾶς ἐπηρεάζει, εἴμεθα δὲ τοσοῦτον κενοδόξοι, ὥστε δὲν αἰσθανόμεθα ὅτι ἀνίας γίνεται παραίτιος ἢ ἡμετέρα συναναστραφῆ.

142.

Τοῦ μεγάλου νοὸς ἴδιον εἶναι ἡ διὰ λόγων ὀλίγων πολλῶν πραγμάτων ἐξήγησις· ὁ δὲ νοὸς ὁ μικρὸς, ἀπ' ἐναντίας, προτέρημα ἔχει τὸ διὰ λόγων πολλῶν οὐδὲν λέγειν.

143.

Μᾶλλον πρὸς ἐπίδειξιν τῆς ἰδίας ἡμῶν ἀγαθότητος μεγαλύνομεν τὰ προτερήματα τοῦ πλησίον, ἢ πρὸς ἔπαινον τῶν ἀρετῶν αὐτοῦ· ἐπιζητοῦμεν δὲ ὑπὲρ ἡμῶν ἐπαίνους, τοὺς ἄλλους δὲ ἔπαινουντες.

144.

Οὐδεὶς προθύμως ἐπαινεῖ οὐδ' εὐλογεῖ ποτε, χωρὶς συμφέροντος. Πᾶς δὲ ἔπαινος κολακεία τις εἶναι, ἐπιτηδεῖα, κεκρυμμένη, ἀβρά, διαφόρως κολακεύουσα τὸν κολακεύοντα καὶ τὸν κολακευόμενον. Καὶ ὁ μὲν δέχεται αὐτὴν ὡς ἀμοιβὴν τῆς ἀξίας αὐτοῦ, ὁ δὲ προσφέρει αὐτὴν πρὸς ἐνδειξιν καὶ τῆς δικαιοσύνης αὐτοῦ καὶ τοῦ διορατικοῦ αὐτοῦ νοὸς.

145.

Πολλάκις προσφέρομεν ἐπαίνους πεφαρμακευμένους, δι' ὧν, ὡς ἐκ τῆς ἀντιθέσεως αὐτῶν πρὸς τὴν ἀλήθειαν, ἐξελέγχομεν τῶν ἐπαινουμένων τὰ ἐλαττώματα ἐκεῖνα, ὅσα δὲν τολμῶμεν νὰ ἀποκαλύψωμεν κατ' ἄλλον τρόπον.

146.

Συνήθως ἐπαινοῦμεν διὰ νὰ ἐπαινεθῶμεν.

147.

Ὀλίγοι εἶναι ἀρκούντως φρόνιμοι, ὥστε νὰ προ-

1. Κωνσταντινουπόλις, ὑπὸ Σ. Δ. Βοζοπουλοῦ.